

Dabas aizsardzības
pārvalde

PIEKRASTĒ UN IEKŠZEMĒ ZIEMOJOŠO ŪDENSPUTNU MONITORINGS

Gala atskaite par 2024. gadu

saskaņā ar 2023. gada pakalpojumu līgumu,
kas noslēgts starp Dabas aizsardzības pārvaldi un
Latvijas Ornitoloģijas biedrību
par monitoringa veikšanu
Bioloģiskās daudzveidības monitoringa programmas ietvaros

Atskaiti sagatavoja:
Antra Stīpniece

Latvijas Ornitoloģijas biedrība
Rīga, 2024

Saturs

IEVADS	2
1. Darba mērķi un uzdevumi	3
2. Materiāls un metodes	3
2.1. datu ieguve	3
2.2. salīdzinājums ar iepriekšējiem gadiem.	4
3. Laika apstākļi	4
4. Rezultāti un analīze.....	5
5. Atsauces.....	38

IEVADS

Ziemojošo ūdensputnu uzskaites ir starptautisks sabiedriskā monitoringa projekts, kas Eiropā tika uzsākts 1967. gadā. To koordinē organizācija *Wetlands International*. 2024. gada janvārī Latvijā uzskaites notika 58. reizi. Kopš 2016. gada ziemojošo ūdensputnu uzskaites ir Latvijas Bioloģiskās daudzveidības monitoringa programmas sastāvdaļa.

Vāka foto: Daugava pie Pļaviņām 2024. gada janvārī. Ritas Šuvcānes foto.

1. Darba mērķi un uzdevumi

Iegūt datus par ūdensputnu ziemošanu piekrastē (visā tās garumā) un vismaz 130 iekšzemes vietās.

Noteikt parastāko sugu skaita izmaiņu tendences.

2. Materiāls un metodes

2.1. datu ieguve

Ziemojošo ūdensputnu uzskaitē iekšzemē veicama katru gadu vienās un tajās pašās vietās, kuru robežas arī gadu no gada nemainās. Ziemošanas vietas apseko uzskaites centrālajos datos – mēneša vidum tuvākajā nedēļas nogalē (2024. gadā – 13./14. janvāris) vai centrālajiem datumiem iespējami tuvākajā dienā ar uzskaitē piemērotiem laika apstākļiem (labā redzamība, netraucē viļņi un kūpēšana). Reģistrē putnu sugu, skaitu, ja iespējams – dzimumu, vecumu, skaitīšanas precizitāti, ledus stāvokli (cik % ūdenstilpes aizsalis) un to, kādā mērā uzskaiti ietekmē laika apstākļi un traucējums. Tiek ziņots arī, ja vieta pilnīgi aizsalusi vai izžuvusi un putnu nav.

Ja par vienu vietu bijuši vairāki novērojumi, tika izmantoti dati no ziņojuma, kas bijis tuvāk centrālajiem datumiem, maršruts pilnīgāk apsekots, apmeklējums bijis tajā dienā pirmais (putni vēl nav izbaidīti). Grūtāk pamanāmas sugas, par kurām pamats domāt, ka tās uzturējušās maršrutā arī centrālajos datos, bet nav pamanītas, var tikt iekļautas arī no citiem datumiem, bet iespējami tuvu centrālajiem.

Rezultātu ziņošanai tika izmantota vietne www.dabasdati.lv:

- 1) ievadlogs, lai pieteiktos uzskaitē (https://dabasdati.lv/ziemojosieputni_pieteikšanas/),
- 2) www.dabasdati.lv telefonlietotne (71% ziņojumu)
- 3) www.dabasdati.lv parastais ievadlogs (<https://dabasdati.lv/lv/addobservation/>) (21% ziņojumu).

Ievadlogs ziemojošo ūdensputnu iekšzemes datu ziņošanai agrāk zināmajās ziemošanas vietās (<https://dabasdati.lv/ziemojosieputni/>) tika izmantots ierobežoti (4 ziņojumi), jo iepriekšējos gadus tika novēroti neskaidras izcelsmes tā darbības traucējumi.

Vairums novērojumu veikti, ejot kājām gar krastu vai pārskatot ūdenstilpi no kāda augstāka punkta. Engures ezerā un Ogres ūdens attīrīšanas iekārtās uzskaitē tika izmantots drons un putni skaitīti fotogrāfijās manuāli.

Ziemojošo ūdensputnu uzskaitē piekrastē veikta kājām gar krastu, grupējot novērojumus 1 km posmos, kuru robežu konstatēšanai dabā tika izmantotas GPS ierīces. Putnus pamana ar neapbruņotu aci vai binokli, suga nepieciešamības gadījumā noteikta, aplūkojot ar teleskopu. Piekrastes maršrutos novērotāji bija lūgti reģistrēt arī roņus, zvejas ierīces un cilvēka darbības (zveja, atpūta) izraisīto iespējamo traucējumu.

Piekrastes maršrutu ziņošanai izmantota Exel tabula atbilstoši līguma 1.3. pielikumam, izņemot četrus novērotājus 10 maršrutos, kas datus fiksēja ar www.dabasdati.lv telefonlietotni.

Izvērtēti 2798 ziņojumi portālā www.dabasdati.lv un piekrastes dati. Pārskatam izmantoti ziņojumi no 7. līdz 30. janvārim

2.2. salīdzinājums ar iepriekšējiem gadiem.

Regulārāk sastopamām sugām bija iespējams iegūt skaita indeksus un skaita izmaiņu novērtējumu visam uzskaišu periodam un pēdējiem 12 gadiem. Lielajam baltajam gārnim indeksi rēķināti tikai pēdējo 12 gadu periodam, jo suga pirmoreiz ziemojot ziņota tikai 2012. gadā. Indeksi aprēķināti programmā TRIM (van Strien, et al 2004.), izmantojot datu sagatavošanas programmu BirdSTATs. TRIM aprēķinātās skaita izmaiņu tendences, atkarībā no tā, par cik % gadā konstatētas izmaiņas, sākot par atskaites gadu, vērtētas:

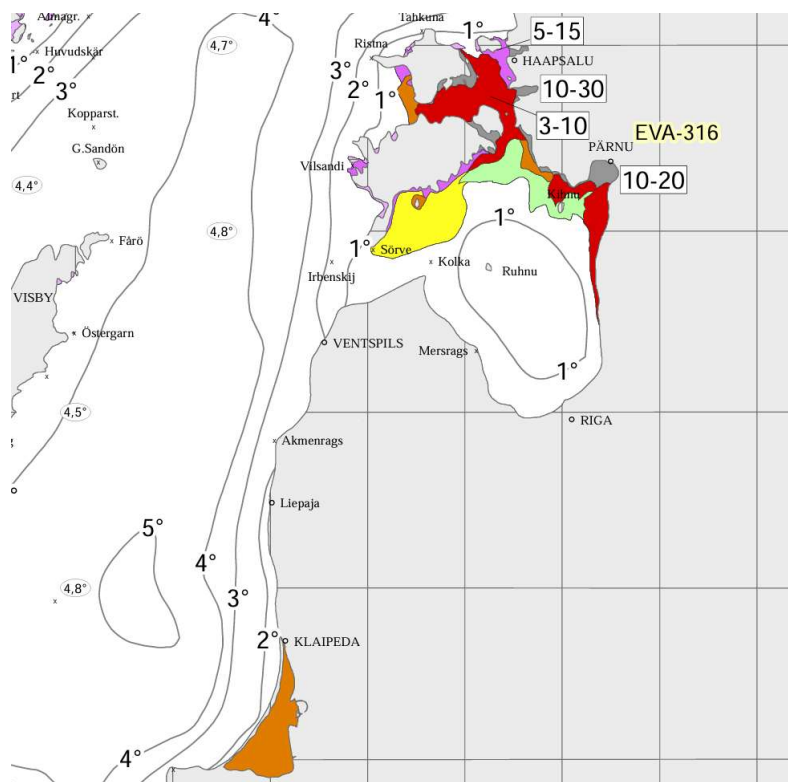
- **Straujš pieaugums** – statistiski būtisks pieaugums vairāk kā 5% gadā (5% nozīmētu skaita dubultošanos 15 gados).
- **Mērens pieaugums** – statistiski būtisks pieaugums, bet ne vairāk kā 5% gadā.
- **Stabilas** – nav statistiski droša pieauguma vai krituma, un visticamāk izmaiņas ir mazāk kā 5% gadā.
- **Neskaidras** – nav statistiski droša pieauguma vai krituma, bet ikgadējās svārstības lielākas kā 5% gadā. Kritērijs: 1,00 atrodas ticamības intervālā, bet tā apakšējā robeža ir zem 0,95, bet augšējā – virs 1,05.
- **Mērens kritums** – būtisks sarukums, bet ne vairāk kā 5% gadā. Kritērijs: 0,95 < ticamības intervāla augšējā robeža < 1,00.
- **Straujš kritums** – skaita sarukums būtiski vairāk kā 5% gadā (5% nozīmētu sarukumu uz pusi 15 gadu laikā). Kritērijs: ticamības intervāla augšējā robeža < 0,95.

Indeksu attēlošanai izmantota programmas R (R Core Team 2016) pakete rtrim.

Izplatības kartes veidotas programmā R ar komandu `png()` `plot`.

3. Laika apstākļi

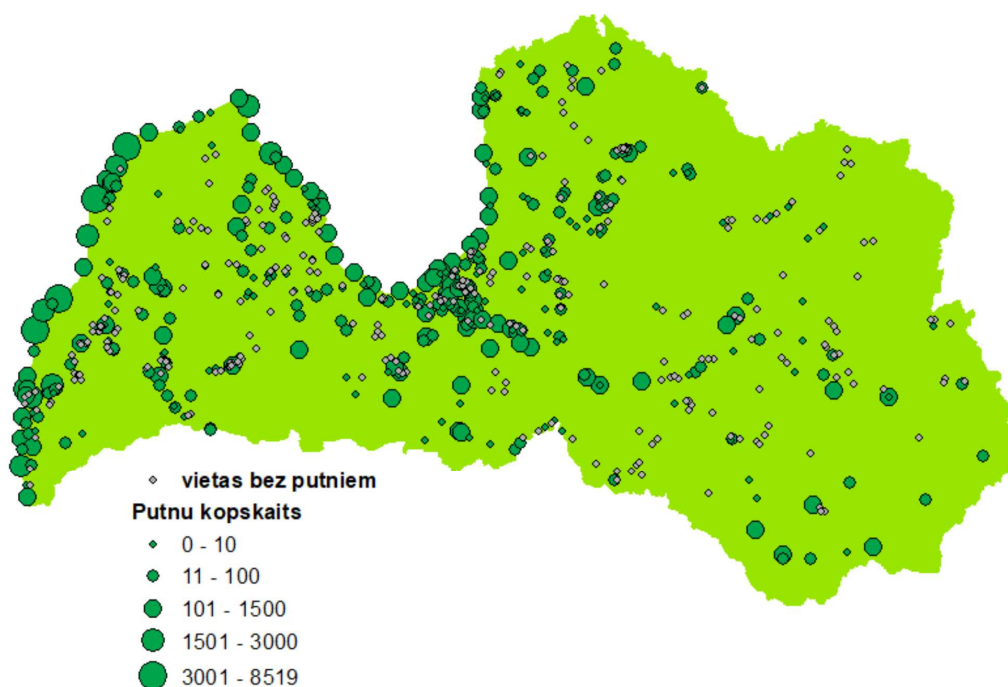
2023./2024. gadu ziema raksturojās ar meteoroloģiskās ziemas iestāšanos jau novembrī, atkusni decembrī, kailsalu janvāra sākumā. Janvāra sākumā daudzviet veidojās ledus sega. Sasala arī ūdens teritorijās, kas bija applūdušas pēc decembra atkušņa ([Ziema :: Klimata portāls \(meteo.lv\)](https://www.meteo.lv/ziema)). Drīz pēc uzskaites centrālajiem datumiem iestājās vējains un puteņiem bagāts laiks, tāpēc piekrastes maršrutu pārbaude ievilkās līdz 28. janvārim. Jūras piekrastē uzskaites centrālajos datumos Vidzemes jūrmalā un Irbes šaurumā vietām bija ledus un plaša vižņu josla (1. attēls). Daudzas iekšzemes ziemošanas vietas uzskaites laikā bija pārplūdušas vai klātas ar ledu.

1.attēls. Ledus stāvoklis 2024.gada 13. janvārī. (<https://www.smhi.se/>)

4. Rezultāti un analīze

Laikā no 7. līdz 30. janvārim pārbaudītas 614 iepriekšējos gados reģistrētas vai jaunas ūdensputnu ziemošanas vietas/maršruti iekšzemē. Apsekoti visi 46 piekrastes maršruti.

2. attēls. 2024. gada janvārī pārbaudītās ūdensputnu ziemošanas vietas.

Pavisam saskaitīti 86818 putni no 46 sugām (1. tabula), t.sk. Liepājā novērots 1 invazīvas sugas Ēģiptes zoss *Alopochen aegyptiacus* īpatnis.

306 apmeklētajās iepriekšējo gadu novērojumu vietās putnu nebija.

1. tabula. 2024.gada janvārī uzskaites vietās saskaitītie ūdeņu putni.

Suga	Iekšzemē	Piekrastē	Kopā
Melnkakla gārgale <i>Gavia arctica</i>	0	14	14
Brūnkakla gārgale <i>Gavia stellata</i>	0	134	134
Nenoteiktas gārgales <i>Gavia sp.</i>	0	84	84
Ragainais dūkuris <i>Podiceps auritus</i>	0	8	8
Cekuldūkuris <i>Podiceps cristatus</i>	1	258	259
Mazais dūkuris <i>Tachybaptus ruficollis</i>	13	0	13
Jūraskrauklis <i>Phalacrocorax carbo</i>	128	781	909
Zivju gārnis <i>Ardea cinerea</i>	53	3	56
Liels dumpis <i>Botaurus stellaris</i>	6	0	6
Liels baltais gārnis <i>Egretta alba</i>	7	0	7
Mandarīnpīle <i>Aix galericulata</i>	1	0	1
Krīklis <i>Anas crecca</i>	59	0	59
Baltvēderis <i>Mareca penelope</i>	6	1	7
Meža pīle <i>Anas platyrhynchos</i>	23279	726	24005
Pelēkā pīle <i>Mareca strepera</i>	2	0	2
Brūnkaklis <i>Aythya ferina</i>	0	1	1
Cekulpīle <i>Aythya fuligula</i>	352	88	440
Ķerra <i>Aythya marila</i>	0	45	45
Gaigala <i>Bucephala clangula</i>	1666	7180	8846
Kākaulis <i>Clangula hyemalis</i>	59	14526	14585
Tumšā pīle <i>Melanitta fusca</i>	0	5981	5981
Melnā pīle <i>Melanitta nigra</i>	0	1055	1055
Nenoteiktas tumšpīles <i>Melanitta sp.</i>	0	1082	1082
Lielā pūkpīle <i>Somateria mollissima</i>	0	2	2
Stellera pūkpīle <i>Polysticta stelleri</i>	0	1	1
Mazā gaura <i>Mergellus albellus</i>	26	39	65
Lielā gaura <i>Mergus merganser</i>	1968	2699	4667
Garknābja gaura <i>Mergus serrator</i>	0	92	92
Nenoteiktas pīles <i>Anatinae spp.</i>	0	1269	1269
Ēģiptes zoss <i>Alopochen aegyptiacus</i>	0	1	1
Meža zoss <i>Anser anser</i>	90	0	90
Taigas sējas zoss <i>Anser fabalis fabalis</i>	147	0	147
Tundras sējas zoss <i>Anser fabalis rossicus</i>	18	0	18
Paugurknābja gulbis <i>Cygnus olor</i>	260	192	452
Ziemeļu gulbis <i>Cygnus cygnus</i>	79	24	103
Nenoteikti gulbji <i>Cygnus sp.</i>	0	1	1
Laucis <i>Fulica atra</i>	43	21	64
Ūdensvistiņa <i>Gallinula chloropus</i>	6	0	6
Dumbcālis <i>Rallus aquaticus</i>	2	0	2

Suga	Iekšzemē	Piekrastē	Kopā
Sloka <i>Scolopax rusticola</i>	0	1	1
Jūras šņibītis <i>Calidris maritima</i>	0	1	1
Sudrabkaija <i>Larus argentatus</i>	12369	4778	17147
Kaspijas kaija <i>Larus cachinnans</i>	2	3	5
Kajaks <i>Larus canus</i>	708	975	1683
Melnspārnu kaija <i>Larus marinus</i>	33	175	208
Lielais ķīris <i>Larus ridibundus</i>	57	394	451
Mazais ķīris <i>Hydrocoloeus minutus</i>	0	2	2
Nenoteiktas kaijas <i>Larus sp.</i>	1110	730	1840
Nenoteikts alks <i>Alcidae sp.</i>	0	2	2
Zivju dzenītis <i>Alcedo atthis</i>	12	0	12
Ūdensstrazds <i>Cinclus cinclus</i>	10	0	10
Jūrasērglis <i>Haliaeetus albicilla</i>	49	61	110
Kopā	42621	44197	86818

2. tabula. 2024. gada janvārī iekšzemē saskaitītie putni.

Suga	Ķemer u nacio nālais parks	Dauga vas ieleja	Engures ezers	Svētes paliene	Sātiņu dīķi	Liepājas ezers	Babītes ezers	Vecdau gava	Skrundas zivju dīķi	Bauska	Citur iekšzemē	Kopā iekšzemē
Cekuldūkuris <i>Podiceps cristatus</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Mazais dūkuris <i>Tachybaptus ruficollis</i>	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	9	13
Jūraskrauklis <i>Phalacrocorax carbo</i>	0	2	0	0	0	3	0	0	0	0	123	128
Zivju gārnis <i>Ardea cinerea</i>	0	0	0	0	4	8	1	0	1	0	39	53
Lielais baltais gārnis <i>Ardea alba</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	7
Lielais dumpis <i>Botaurus stellaris</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	5	6
Mandarīnpīle <i>Aix galericulata</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Krīklis <i>Anas crecca</i>	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	55	59
Baltvēderis <i>Anas penelope</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6
Meža pīle <i>Anas platyrhynchos</i>	109	590	1	450	0	13	0	0	1	794	21771	23279
Pelēkā pīle <i>Anas strepera</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Cekulpīle <i>Aythya fuligula</i>	0	0	0	0	0	64	0	0	0	0	288	352

Suga	Ķemeru nacionālais parks	Daugavas ieleja	Engures ezers	Svētes paliene	Sātiņu dīķi	Liepājas ezers	Babītes ezers	Vecdau gava	Skrundas zivju dīķi	Bauska	Citur iekšzemē	Kopā iekšzemē
Gaigala <i>Bucephala clangula</i>	0	28	5	0	0	257	0	0	1	68	1307	1666
Kākaulis <i>Clangula hyemalis</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	59	59
Mazā gaura <i>Mergellus albellus</i>	0	0	0	0	0	9	0	0	0	0	17	26
Lielā gaura <i>Mergus merganser</i>	0	124	2	0	0	54	0	0	0	31	1757	1968
Meža zoss <i>Anser anser</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	90	90
Taigas sējas zoss <i>Anser fabalis fabalis</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	147	147
Tundras sējas zoss <i>Anser anser rossicus</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	18
Ziemeļu gulbis <i>Cygnus cygnus</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	78	79
Paugurknābja gulbis <i>Cygnus olor</i>	6	1	3	0	0	57	0	0	0	4	189	260
Laucis <i>Fulica atra</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	43	43
Ūdensvistiņa <i>Gallinula chloropus</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6
Dumbrcālis <i>Rallus aquaticus</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Sudrabkaija <i>Larus argentatus</i>	0	20	0	0	0	1	0	0	0	1	12347	12369

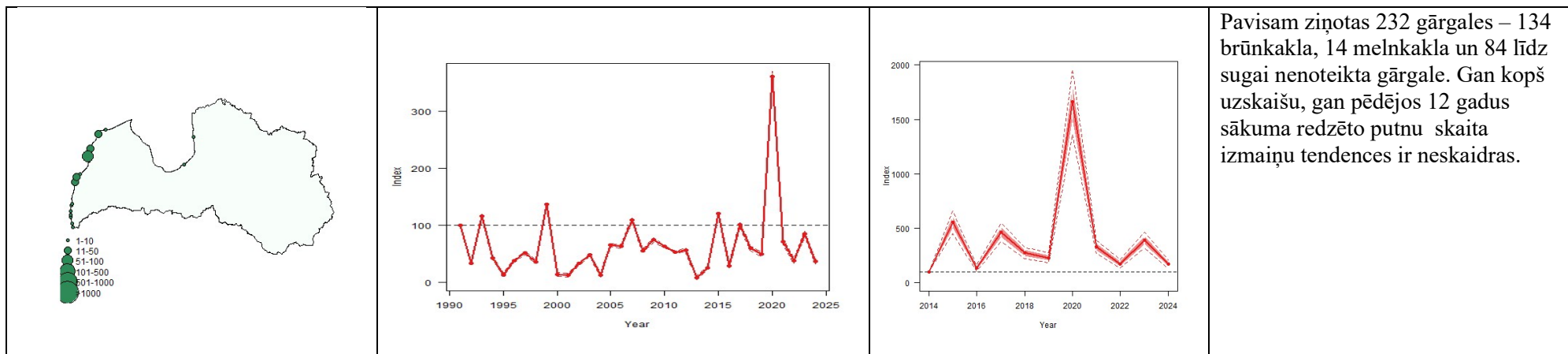
Suga	Ķemeru nacionālais parks	Daugavas ieleja	Engures ezers	Svētes paliene	Sātiņu dīķi	Liepājas ezers	Babītes ezers	Vecdau gava	Skrundas zivju dīķi	Bauska	Citur iekšzemē	Kopā iekšzemē
Kaspijas kaija <i>Larus cachinnans</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Kajaks <i>Larus canus</i>	0	0	0	0	0	32	0	0	0	0	676	708
Melnspārnu kaija <i>Larus marinus</i>	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	28	33
Liels ķīris <i>Larus ridibundus</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	57	57
Nenoteiktas kaijas <i>Laridae</i>	0	0	0	0	0	1060	0	0	0	0	50	1110
Zivju dzenītis <i>Alcedo atthis</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	12
Ūdensstrazds <i>Cinclus cinclus</i>	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	10
Jūrasērglis <i>Haliaeetus albicilla</i>	3	4	0	0	2	6	0	0	0	0	34	49
Kopā	119	773	11	0	6	1572	1	1	3	900	39235	42621

3. tabula. 2024. gada janvārī piekrastē saskaitītie putni.

Suga	Nida- Pērkone	Akmensrags	DL Užava	Irbes šaurums	Rīgas līča rietumu piekraste	Vitrupe - Tūja	Ainaži - Salacgrīva	Citur piekrastē	Kopā
Melnkakla gārgale <i>Gavia arctica</i>	5	0	1	0	0	0	0	8	14
Brūnkakla gārgale <i>Gavia stellata</i>	6	50	17	16	0	0	0	45	134
Nenoteiktas gārgales <i>Gavia sp.</i>	1	0	64	2	0	2	0	15	84
Ragainais dūkuris <i>Podiceps auritus</i>	8	0	0	0	0	0	0	0	8
Cekuldūkuris <i>Podiceps cristatus</i>	196	1	0	3	15	0	0	43	258
Jūraskrauklis <i>Phalacrocorax carbo</i>	76	59	0	2	9	0	0	635	781
Zivju gārnis <i>Ardea cinerea</i>	0	0	0	0	1	0	0	2	3
Baltvēderis <i>Anas penelope</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Meža pīle <i>Anas platyrhynchos</i>	0	4	0	2	275	1	0	444	726
Brūnkaklis <i>Aythya ferina</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Cekulpīle <i>Aythya fuligula</i>	2	0	0	0	0	0	0	86	88
Ķerra <i>Aythya marila</i>	2	3	0	1	6	0	0	33	45
Gaigala <i>Bucephala clangula</i>	88	1144	19	236	1758	20	0	3918	7183
Kākaulis <i>Clangula hyemalis</i>	1066	2666	577	3886	1147	0	2	5182	14526
Tumšā pīle <i>Melanitta fusca</i>	464	177	935	1050	279	0	0	3076	5981

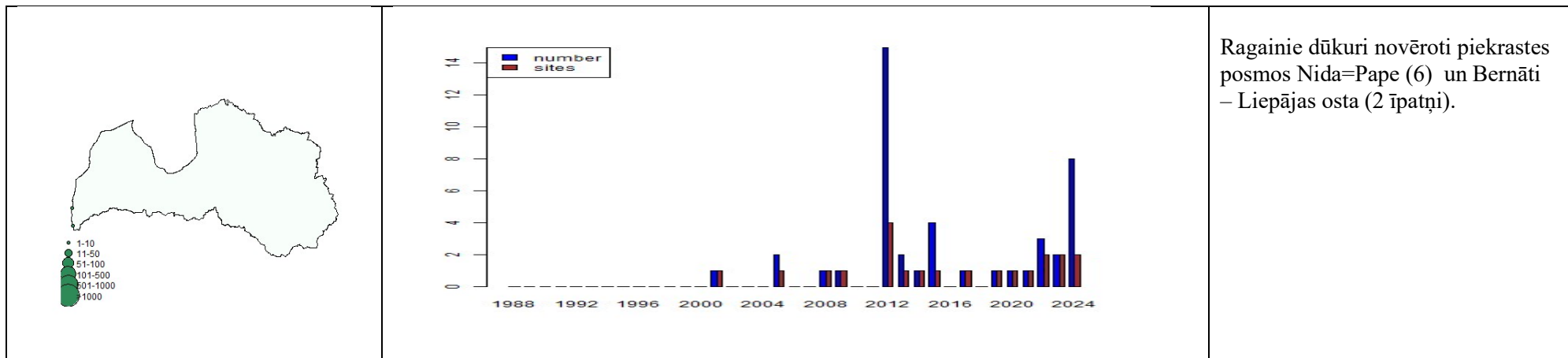
Suga	Nida- Pērkone	Akmensrags	DL Užava	Irbes šaurums	Rīgas līča rietumu piekraste	Vitrupe - Tūja	Ainaži - Salacgrīva	Citur piekrastē	Kopā
Melnā pīle <i>Melanitta nigra</i>	272	26	102	53	227	0	0	375	1055
Nenoteiktas tumšpīles <i>Melanitta sp.</i>	440	0	0	0	350	0	0	292	1082
Mazā gaura <i>Mergellus albellus</i>	2	0	1	0	20	0	0	16	39
Lielā gaura <i>Mergus merganser</i>	84	539	1	188	582	51	6	1248	2699
Garknābja gaura <i>Mergus serrator</i>	1	29	25	2	1	0	0	34	92
Lielā pūkpīle <i>Somateria mollissima</i>	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Stellera pūkpīle <i>Polysticta stellerii</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Nenoteiktas pīles <i>Anatinae sp.</i>	35	0	0	129	1084	15	0	6	1269
Ēģiptes zoss <i>Alopochen aegyptiacus</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Paugurknābja gulbis <i>Cygnus olor</i>	2	0	0	2	152	0	0	36	192
Ziemeļu gulbis <i>Cygnus cygnus</i>	0	0	0	1	16	0	0	7	24
Nenoteikti gulbji <i>Cygnus sp.</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Laucis <i>Fulica atra</i>	0	0	0	0	0	0	0	21	21
Sudrabkaija <i>Larus argentatus</i>	342	91	103	224	535	26	3	3419	4743
Kaspijas kaija <i>Larus cachinnans</i>	0	1	0	0	0	0	0	2	3
Kajaks <i>Larus canus</i>	24	19	31	111	156	29	0	636	1006

Suga	Nida- Pērkone	Akmensrags	DL Užava	Irbes šaurums	Rīgas līča rietumu piekraste	Vitrupe - Tūja	Ainaži - Salacgrīva	Citur piekrastē	Kopā
Melnspārnu kaija <i>Larus marinus</i>	6	12	0	21	25	0	0	112	176
Lielais ķīris <i>Larus ridibundus</i>	17	2	0	25	31	0	0	319	394
Mazais ķīris <i>Larus minutus</i>	1	1	0	0	0	0	0	0	2
Kaijas nenoteiktas <i>Laridae</i>	0	9	0	0	863	0	15	610	1497
Nenoteikti alki <i>Alcidae</i>	0	1	0	1	0	0	0	0	2
Sloka <i>Scolopax rusticola</i>	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Jūras šņibītis <i>Calidris maritima</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Jūrasērglis <i>Haliaeetus albicilla</i>	7	1	1	6	17	2	2	25	61
Kopā	3147	4836	1877	5961	7549	146	28	20653	44197

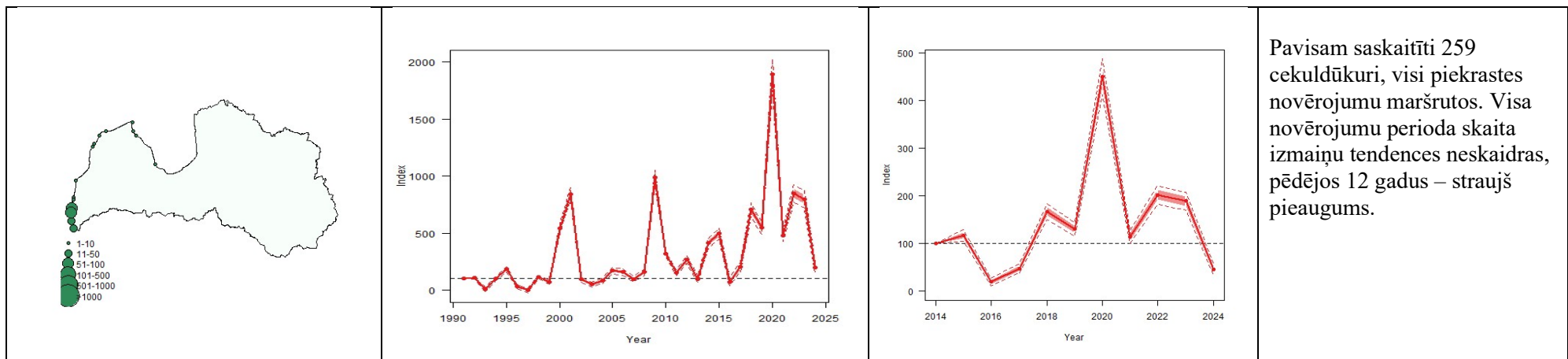

Pavisam ziņotas 232 gārgales – 134 brūnkakla, 14 melnkakla un 84 līdz sugai nenoteikta gārgale. Gan kopš uzskaišu, gan pēdējos 12 gadus sākuma redzēto putnu skaita izmaiņu tendences ir neskaidras.

3. attēls. Gārgaļu *Gavia spp.* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

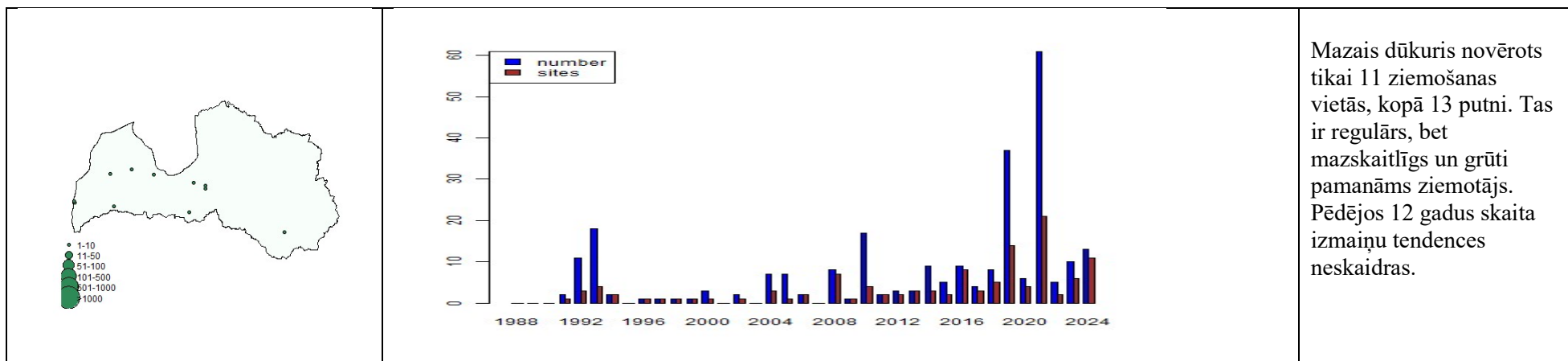

4. attēls. Ragaino dūkuru *Podiceps auritus* izplatība 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

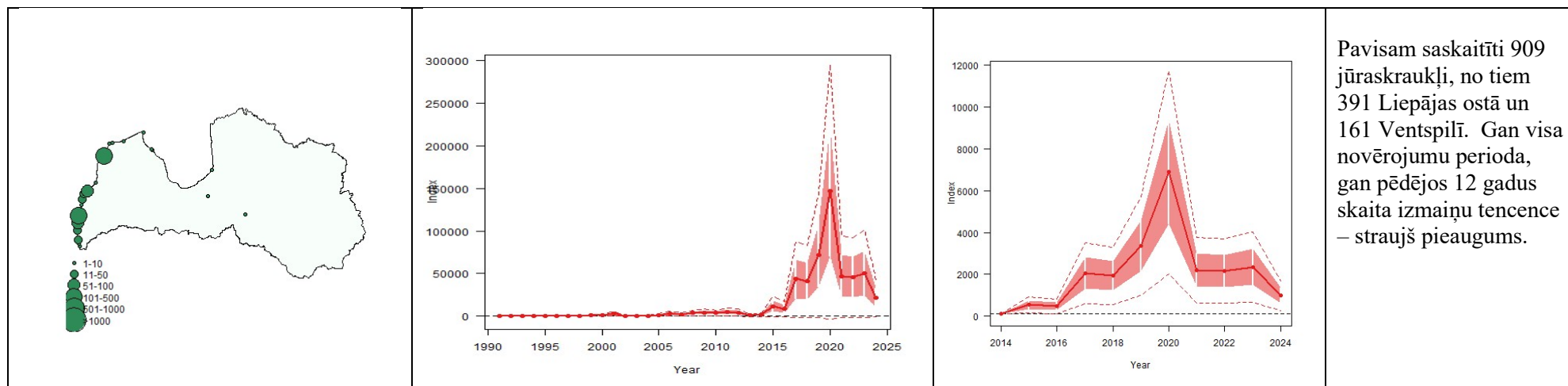
5. attēls. Cekuldūkuru *Podiceps cristatus* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

Pavisam saskaitīti 259 cekuldūkuri, visi piekrastes novērojumu maršrutos. Visa novērojumu perioda skaita izmaiņu tendences neskaidras, pēdējos 12 gadus – straujš pieaugums.

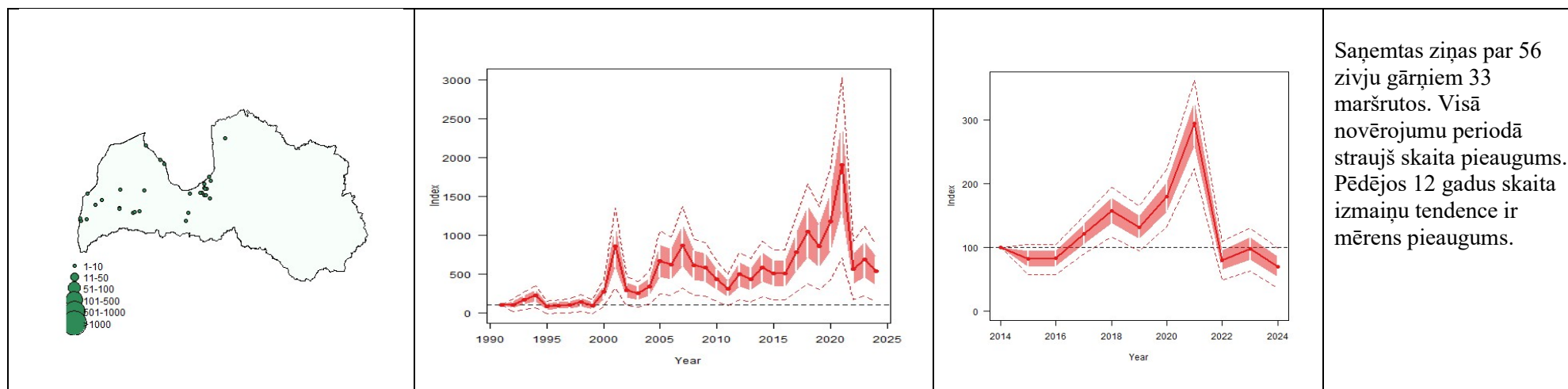

6. attēls. Mazo dūkuru *Tachybaptus ruficollis* izplatība 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

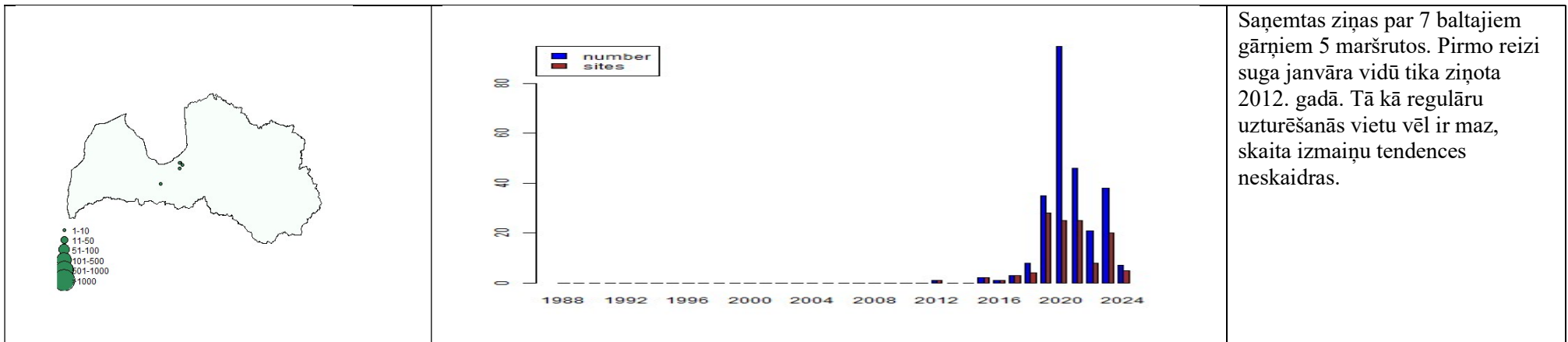
Mazais dūkuris novērots tikai 11 ziemošanas vietās, kopā 13 putni. Tas ir regulārs, bet mazskaitlīgs un grūti pamanāms ziemoņājs. Pēdējos 12 gadus skaita izmaiņu tendences neskaidras.

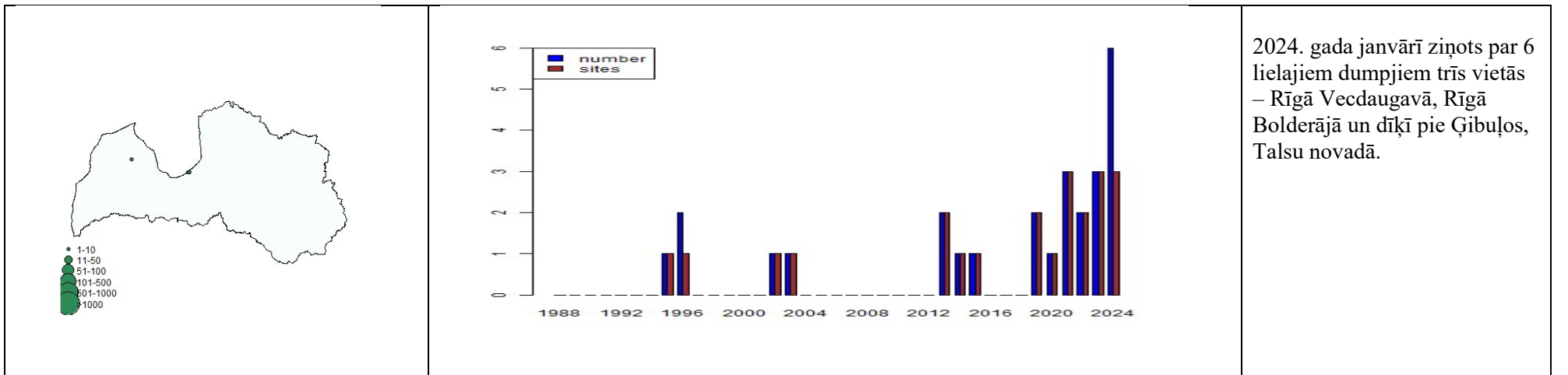
Pavisam saskaitīti 909 jūraskraukļi, no tiem 391 Liepājas ostā un 161 Ventspilī. Gan visa novērojumu perioda, gan pēdējos 12 gadus skaita izmaiņu tendence – straujš pieaugums.

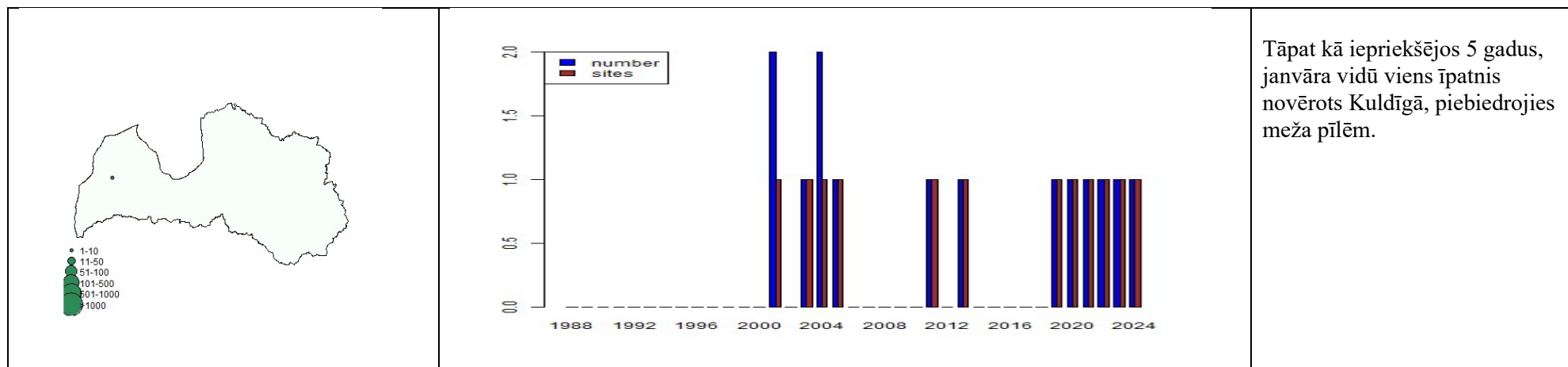
Saņemtas ziņas par 56 zivju gārņiem 33 maršrutos. Visā novērojumu periodā straujš skaita pieaugums. Pēdējos 12 gadus skaita izmaiņu tendence ir mērens pieaugums.

9. attēls. Lielo balto gārņu *Ardea alba* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indekss.

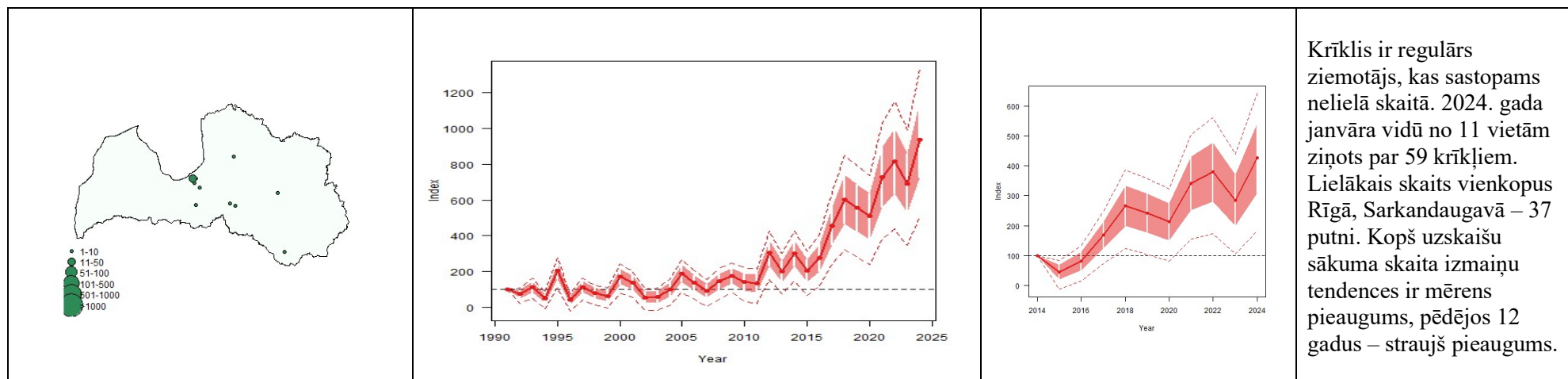

10. attēls. Lielā dumpja *Botaurus stellaris* izplatība 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

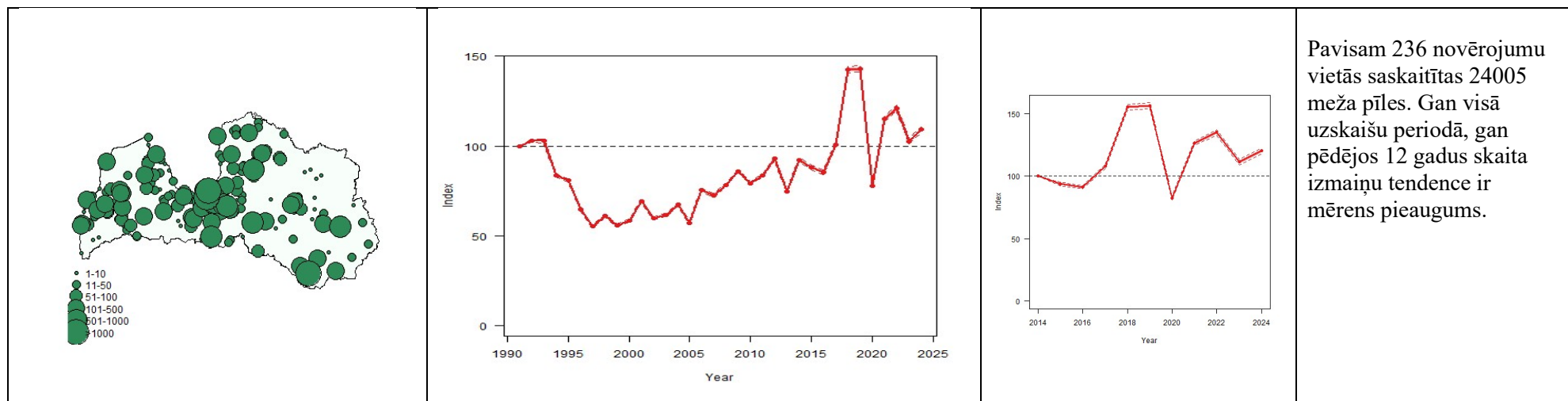
Tāpat kā iepriekšējos 5 gadus, janvāra vidū viens īpatnis novērots Kuldīgā, piebiedrojis meža pīlēm.

11. attēls. Mandarīnpīles *Aix galericulata* izplatība 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

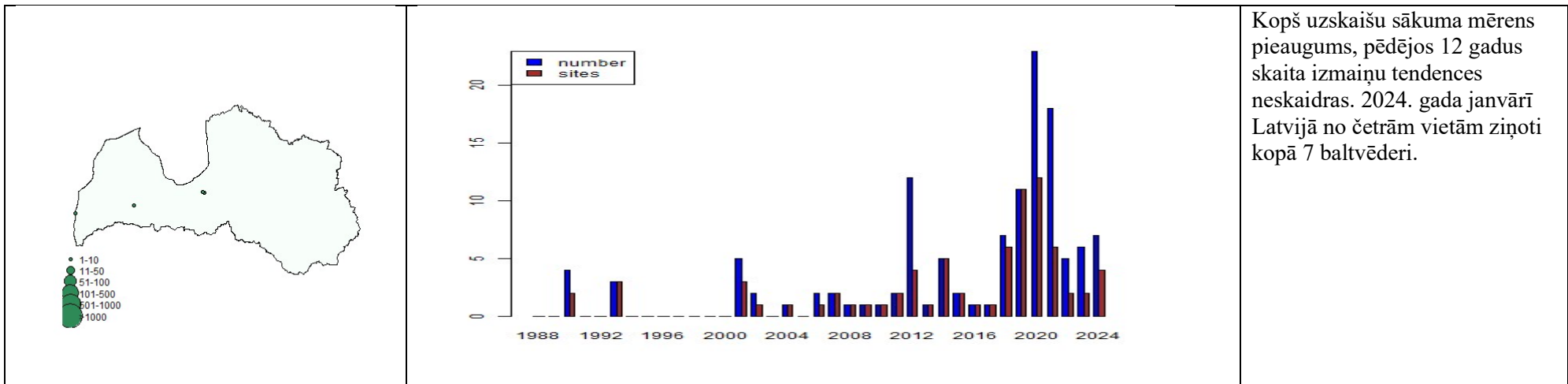
Krīklis ir regulārs ziemotājs, kas sastopams nelielā skaitā. 2024. gada janvāra vidū no 11 vietām ziņots par 59 krīkļiem. Lielākais skaits vienkopus Rīgā, Sarkandaugavā – 37 putni. Kopš uzskaišu sākuma skaita izmaiņu tendences ir mērens pieaugums, pēdējos 12 gadus – straujš pieaugums.

12. attēls. Krīkļa *Anas crecca* izplatība 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

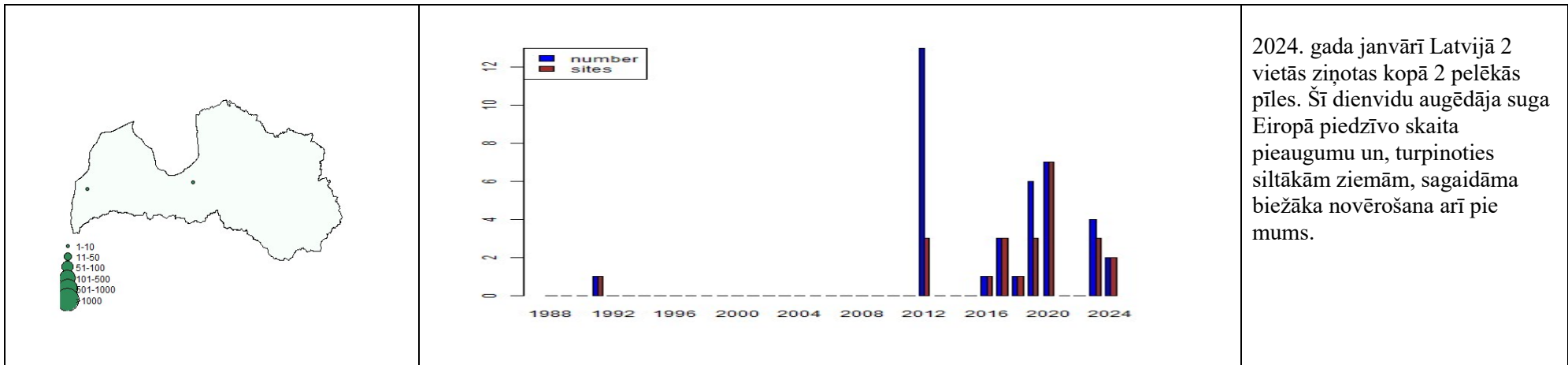
13. attēls. Meža pīļu *Anas platyrhynchos* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

Pavisam 236 novērojumu vietās saskaitītas 24005 meža pīles. Gan visā uzskaišu periodā, gan pēdējos 12 gadus skaita izmaiņu tendence ir mērens pieaugums.

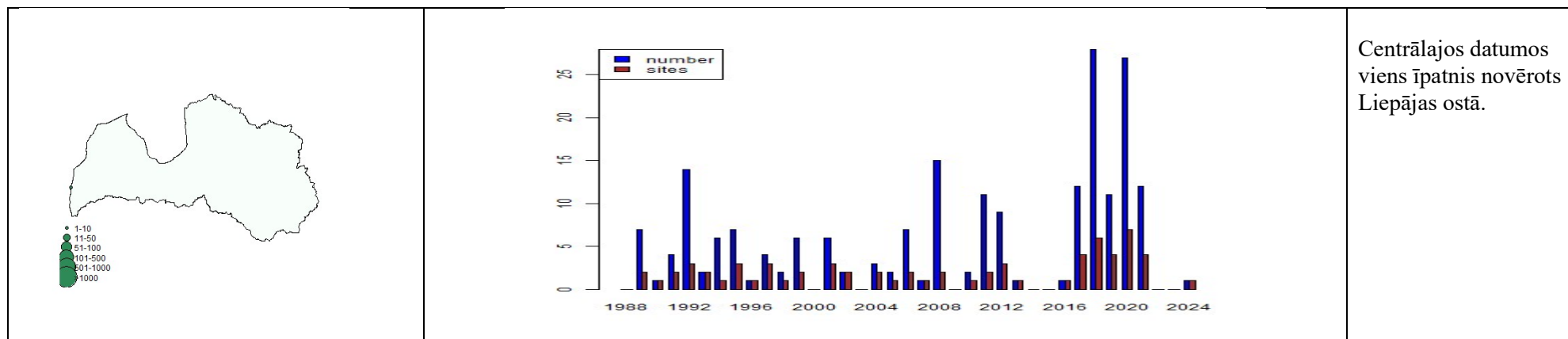
Kopš uzskaišu sākuma mērens pieaugums, pēdējos 12 gadus skaita izmaiņu tendences neskaidras. 2024. gada janvārī Latvijā no četrām vietām ziņoti kopā 7 baltvēderi.

14. attēls. Baltvēdera *Mareca penelope* izplatība 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

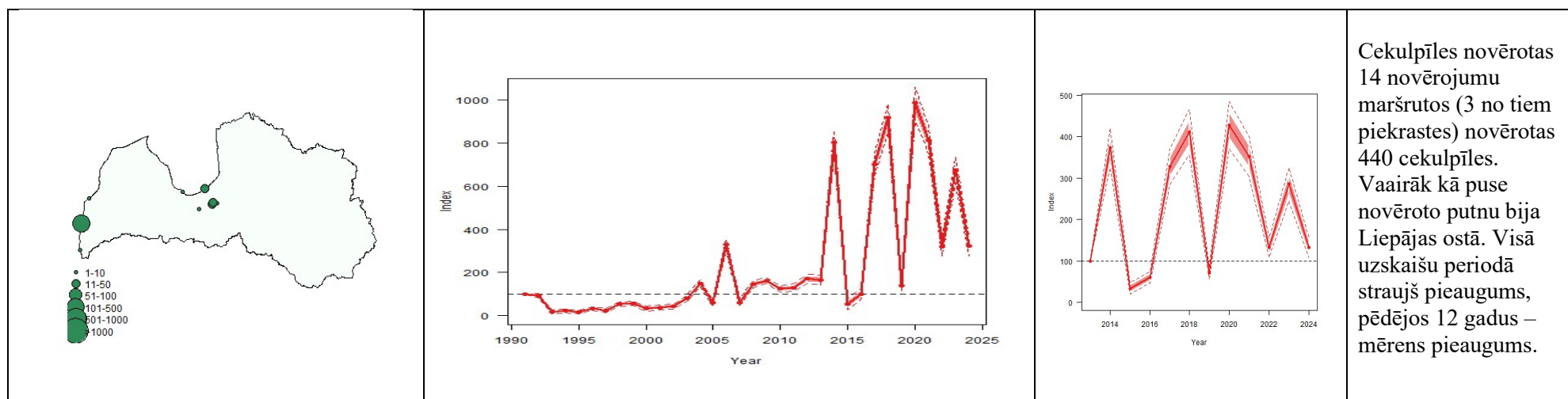
2024. gada janvārī Latvijā 2 vietās ziņotas kopā 2 pelēkās pīles. Šī dienvиду augēdāja suga Eiropā piedzīvo skaita pieaugumu un, turpinoties siltākām ziemām, sagaidāma biežāka novērošana arī pie mums.

15. attēls. Pelēkās pīles *Mareca strepera* izplatība 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

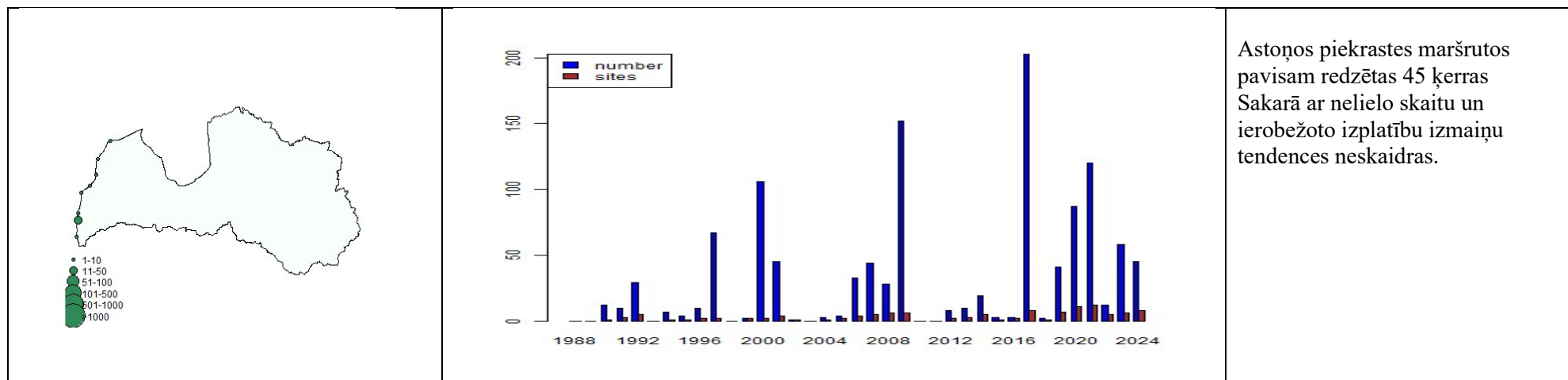
16. attēls. Brūnkaķļa *Aythya ferina* novērošanas vieta 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

Centrālajos datos
viens īpatnis novērots
Liepājas ostā.

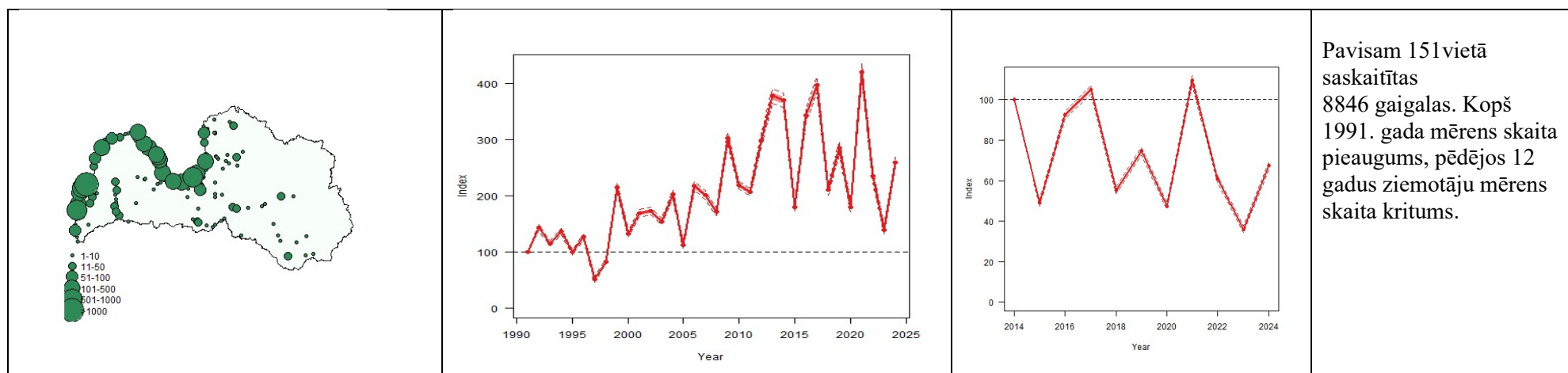

17. attēls. Cekulpīles *Aythya fuligula* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

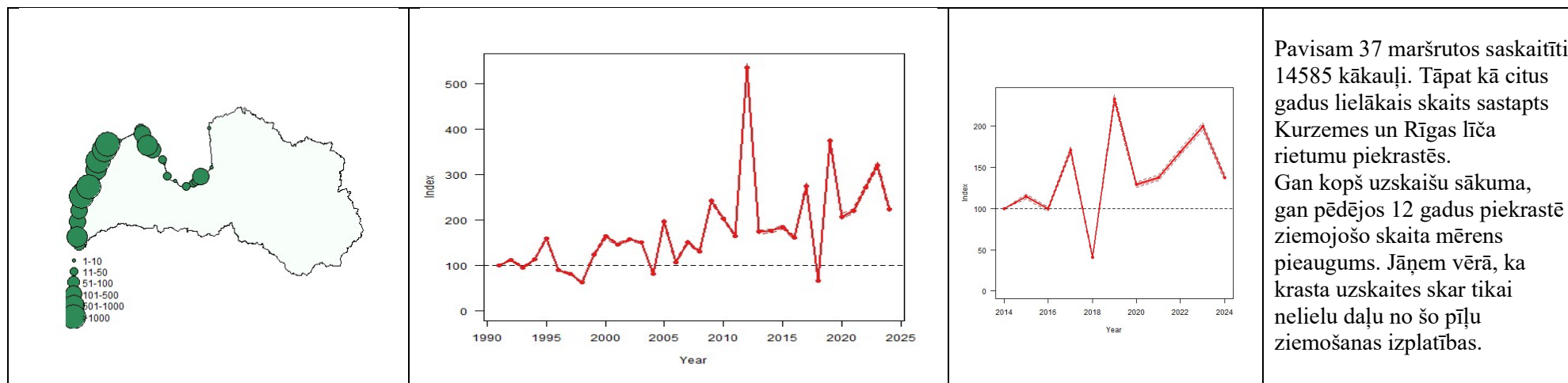
Cekulpīles novērotas
14 novērojumu
maršrutos (3 no tiem
piekrastes) novērotas
440 cekulpīles.
Vaairāk kā puse
novēroto putnu bija
Liepājas ostā. Visā
uzskaišu periodā
straujš pieaugums,
pēdējos 12 gadus –
mērens pieaugums.

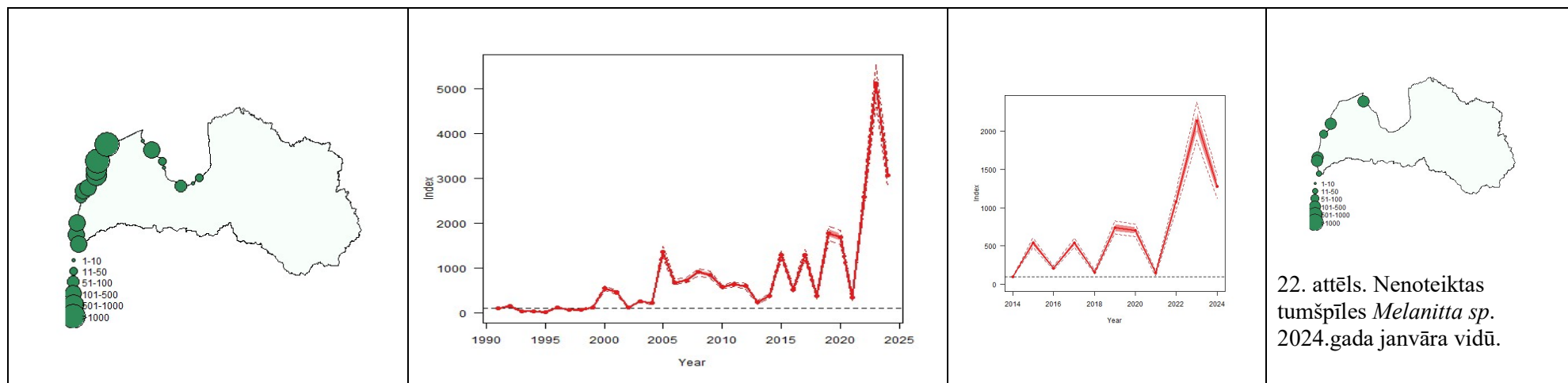
18. attēls. Ķerras *Aythya marila* izplatība 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

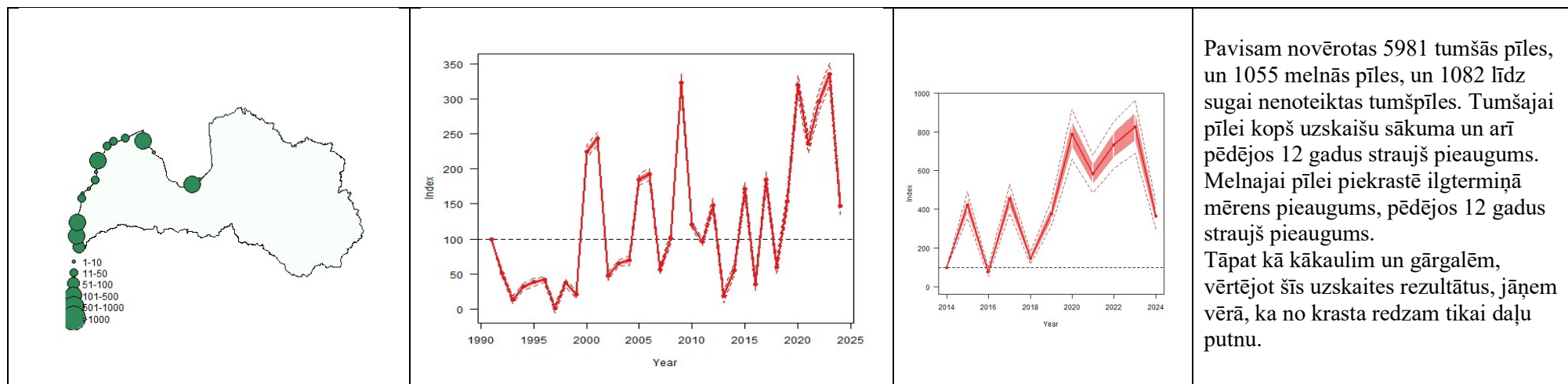
19. attēls. Gaigalas *Bucephala clangula* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

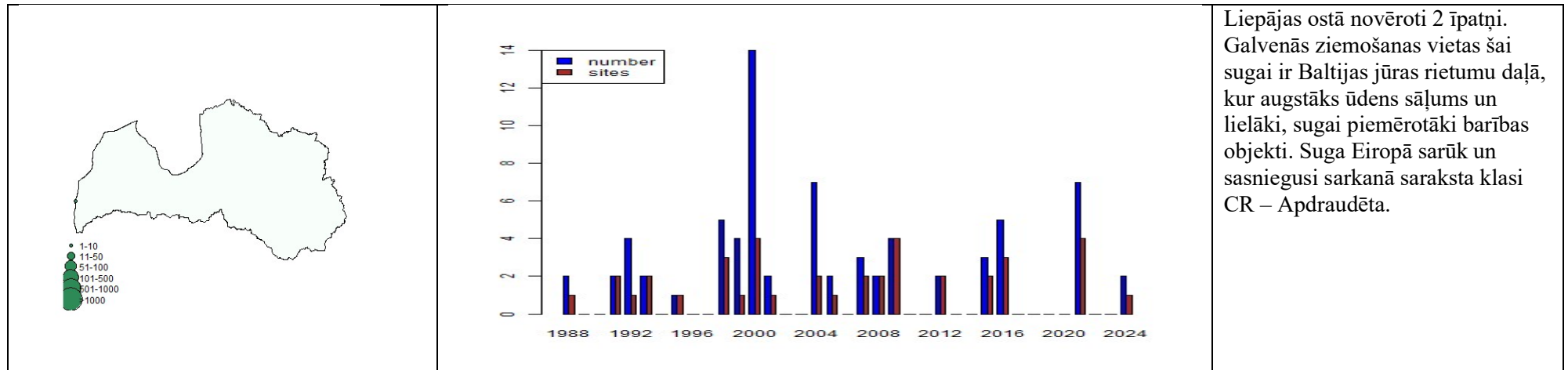
20. attēls. Kākauļa *Clangula hyemalis* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

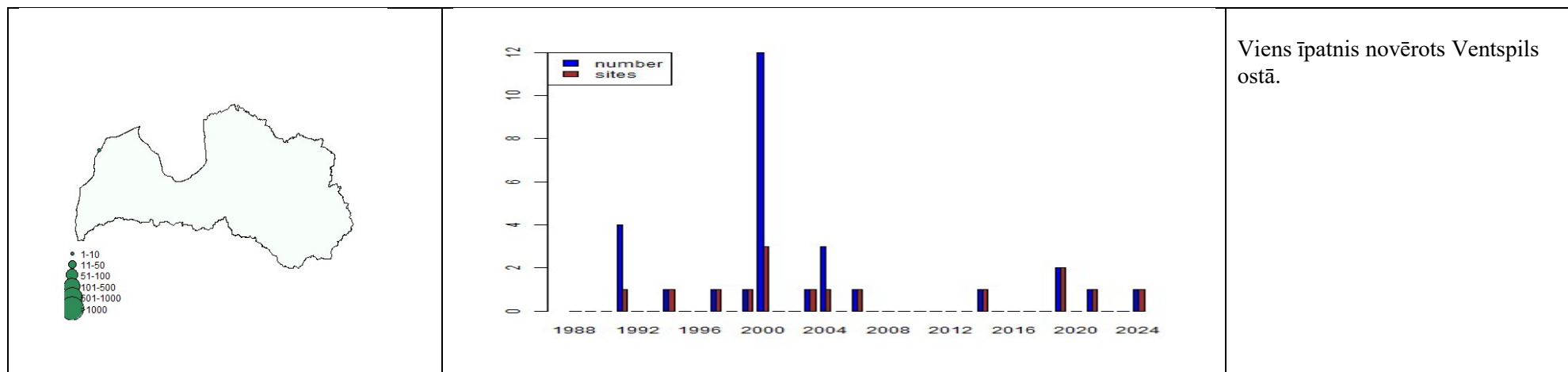
21. attēls. Tumšās pīles *Melanitta fusca* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

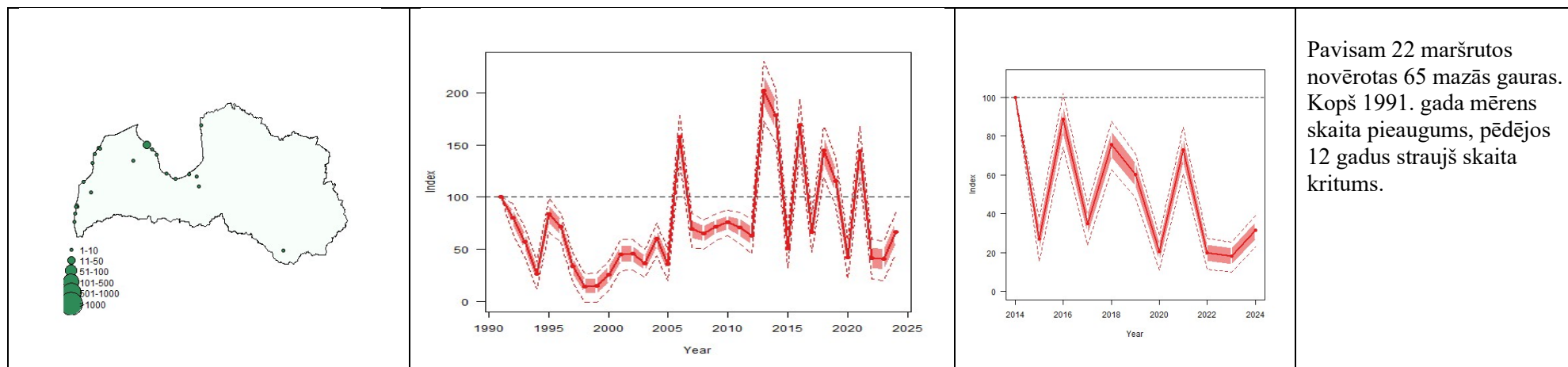
23. attēls. Melnās pīles *Melanitta nigra* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

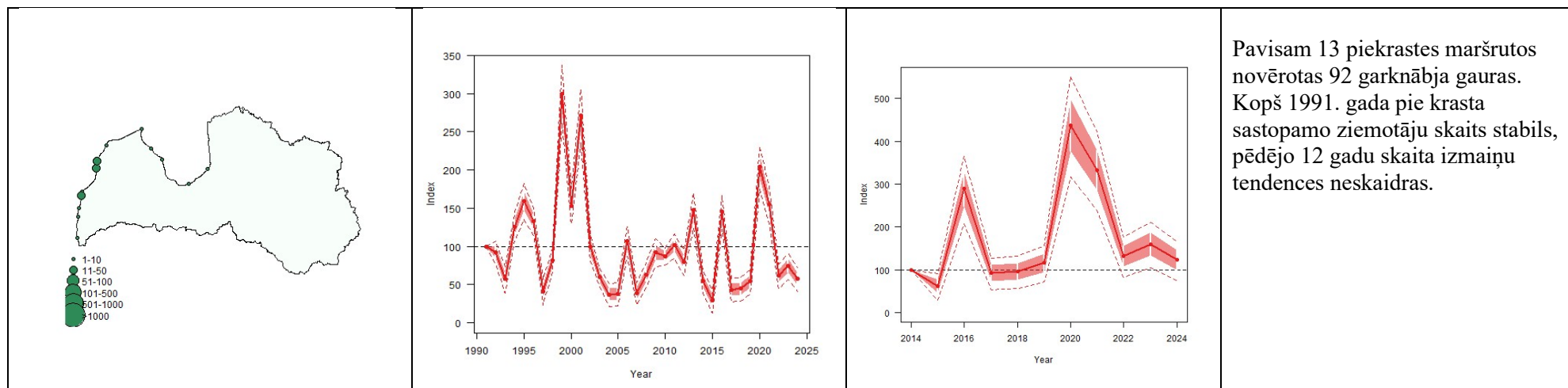
24. attēls. Lielās pūkpīles *Somateria mollissima* novērošanas vieta 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

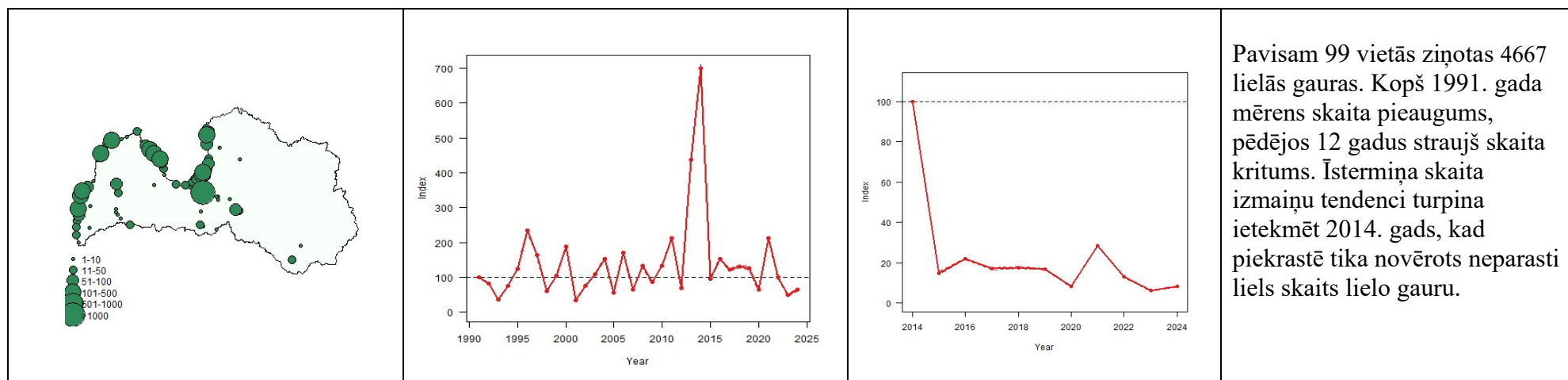
25. attēls. Stellera pūkpīles *Polysticta stelleri* novērošanas vieta 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

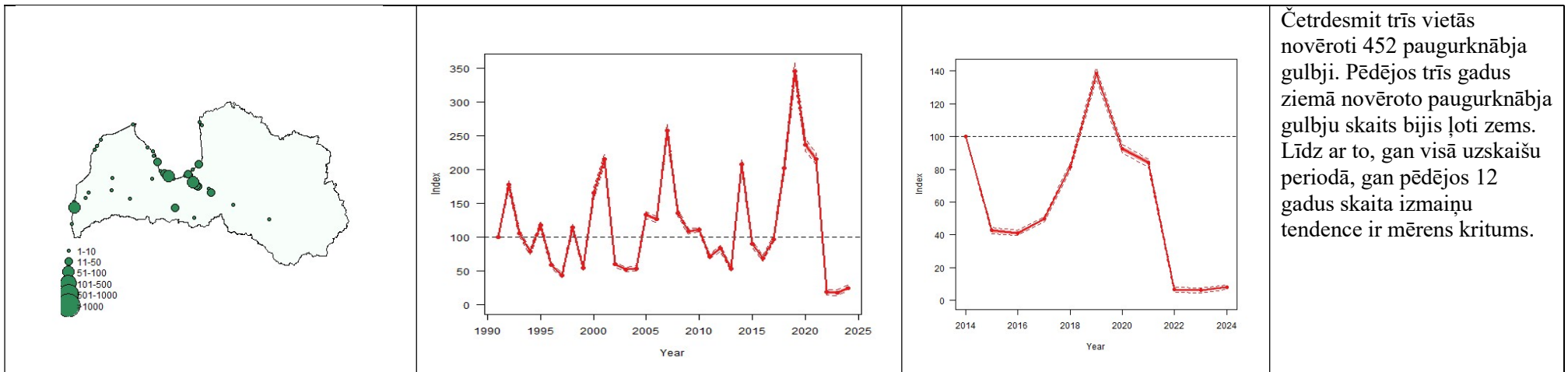
26. attēls. Mazās gauras *Mergellus albellus* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

27. attēls. Garknābja gauras *Mergus serrator* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

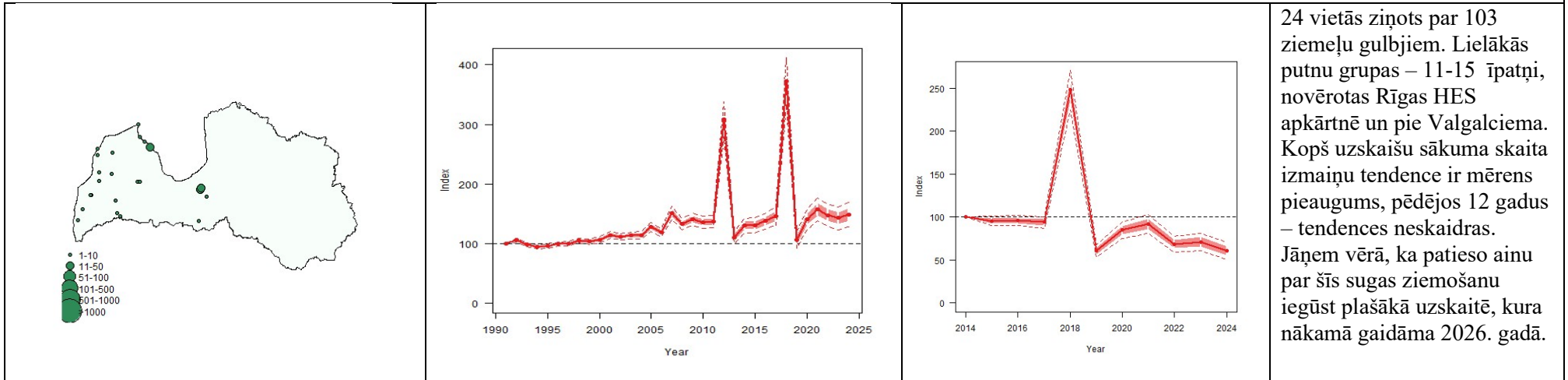

28. attēls. Lielās gauras *Mergus merganser* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

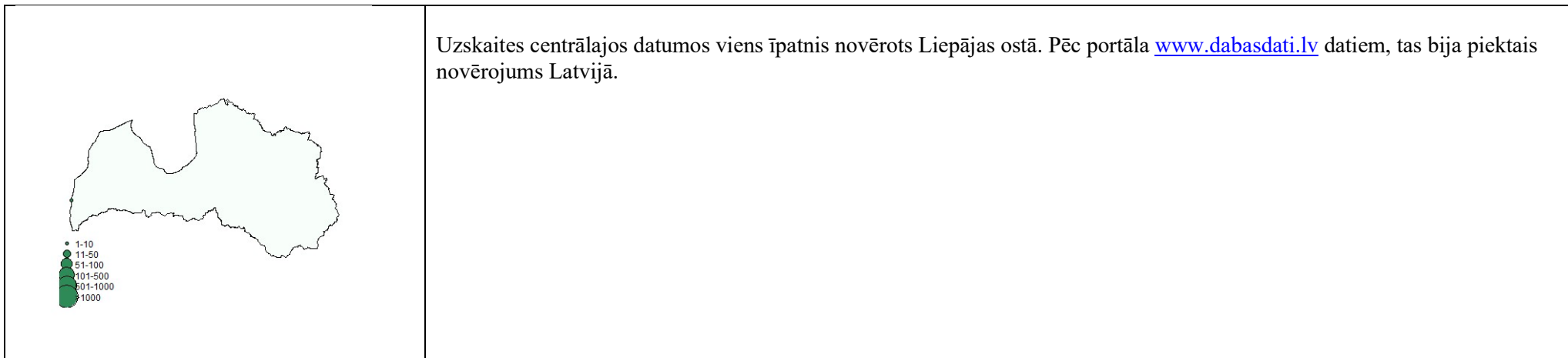
29. attēls. Paugurknābja gulbju *Cygnus olor* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

Četrdesmit trīs vietās novēroti 452 paugurknābja gulbji. Pēdējos trīs gadus ziemā novēroto paugurknābja gulbju skaits bijis ļoti zems. Līdz ar to, gan visā uzskaišu periodā, gan pēdējos 12 gadus skaita izmaiņu tendence ir mērens kritums.

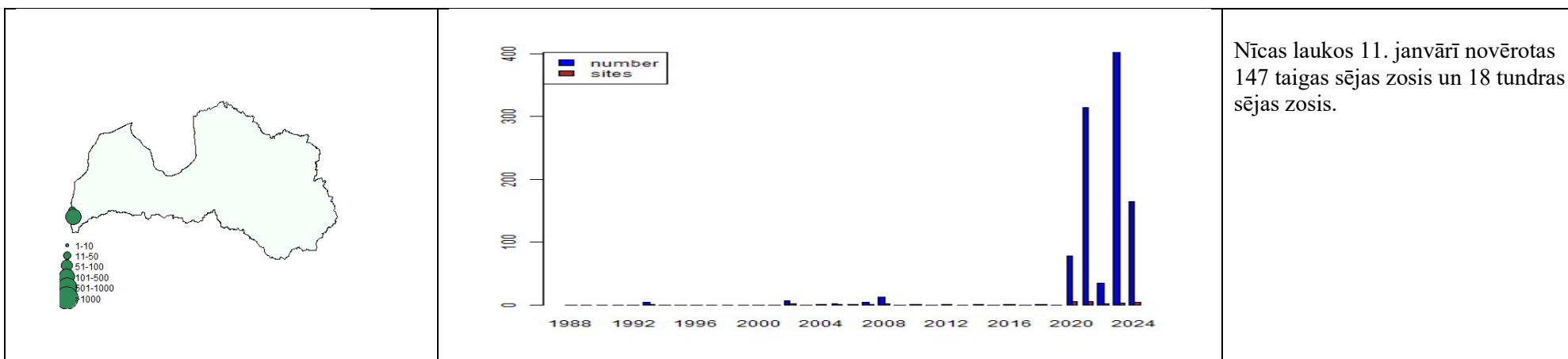

30. attēls. Ziemeļu gulbju *Cygnus cygnus* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

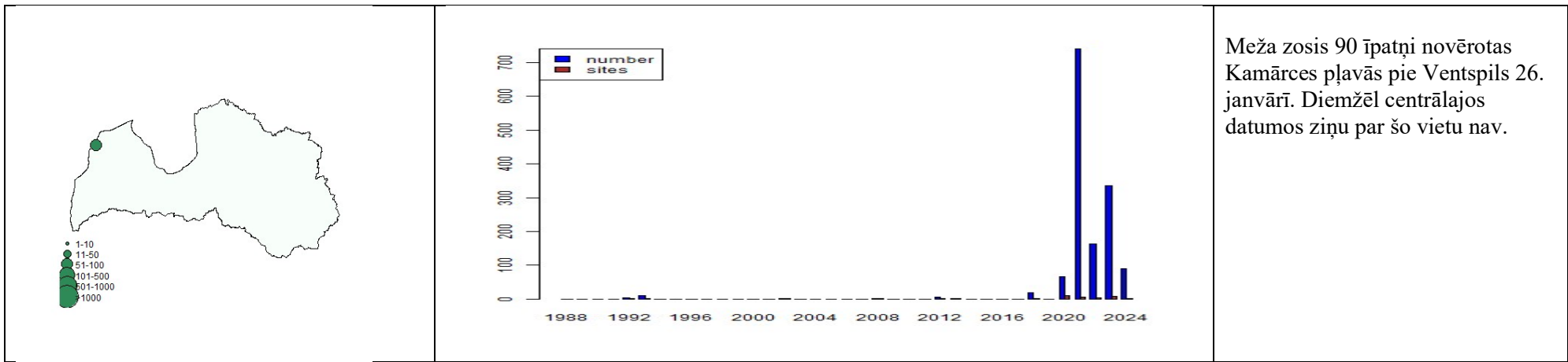
24 vietās ziņots par 103 ziemeļu gulbjiem. Lielākās putnu grupas – 11-15 īpatņi, novērotas Rīgas HES apkārtnē un pie Valgalciema. Kopš uzskaišu sākuma skaita izmaiņu tendence ir mērens pieaugums, pēdējos 12 gadus – tendences neskaidras. Jāņem vērā, ka patieso ainu par šīs sugas ziemošanu iegūst plašākā uzskaitē, kura nākamā gaidāma 2026. gadā.

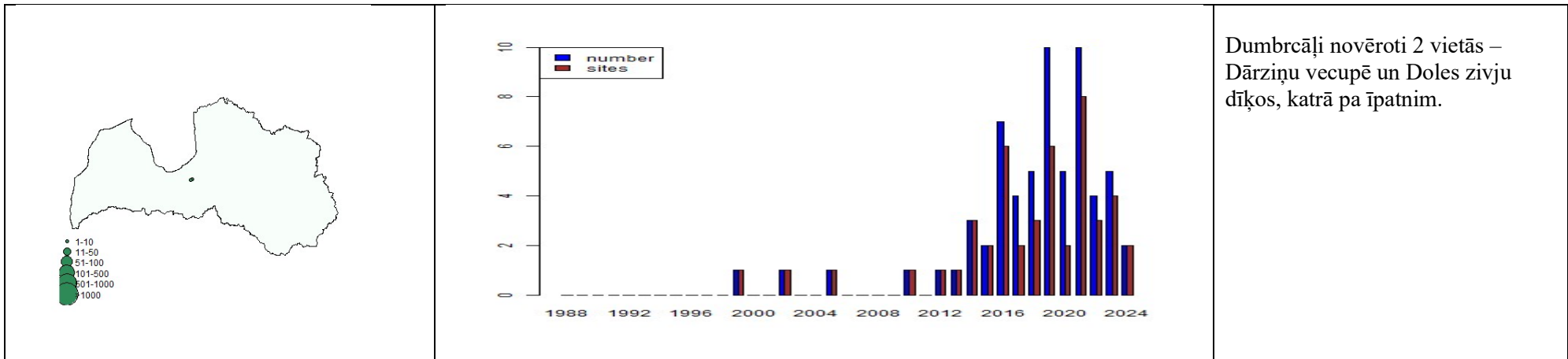
31. attēls. Ēģiptes zoss *Alopochen aegyptiaca* novērošanas vieta 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

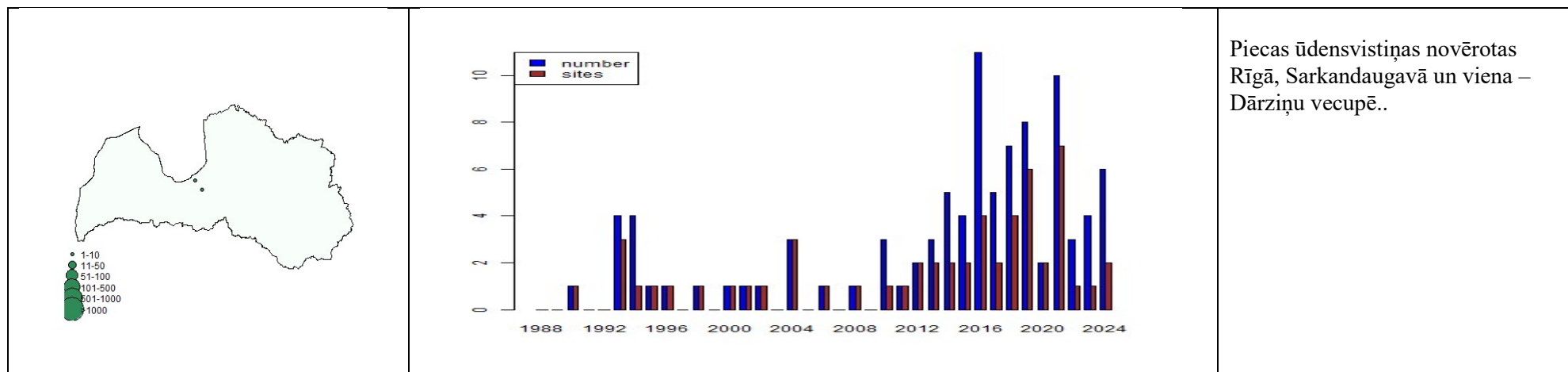
32. attēls. Sējas zosu *Anser fabalis* izplatība 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

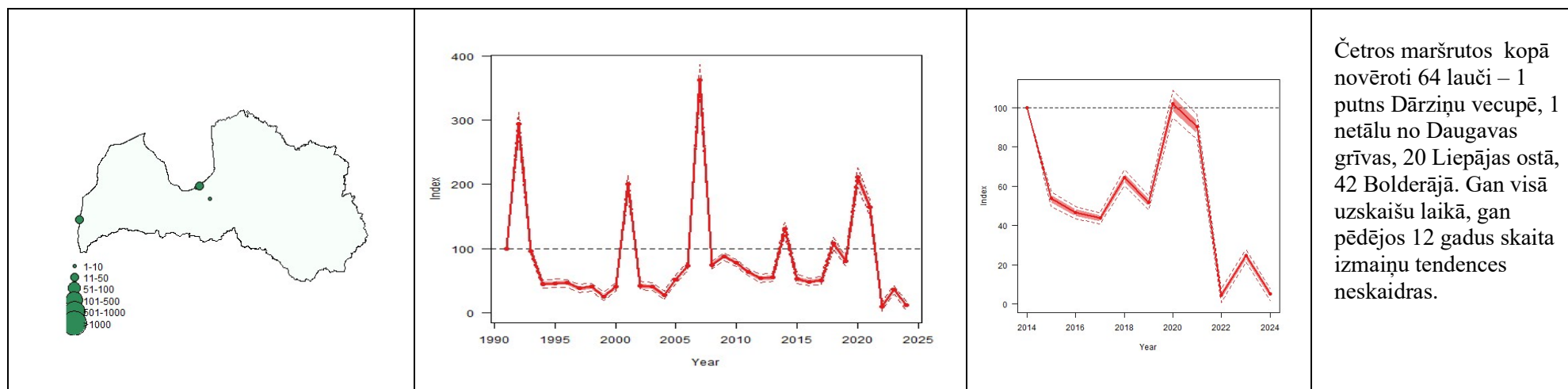
33. attēls. Meža zosu *Anser anser* izplatība 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

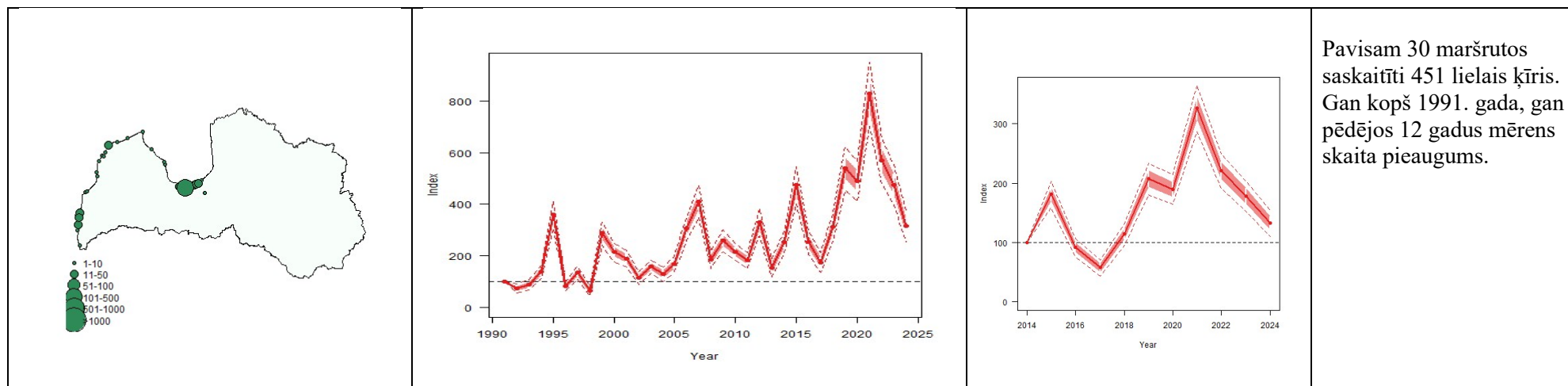
34. attēls. Dumbrcāļa *Rallus aquaticus* novērošanas vietas 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

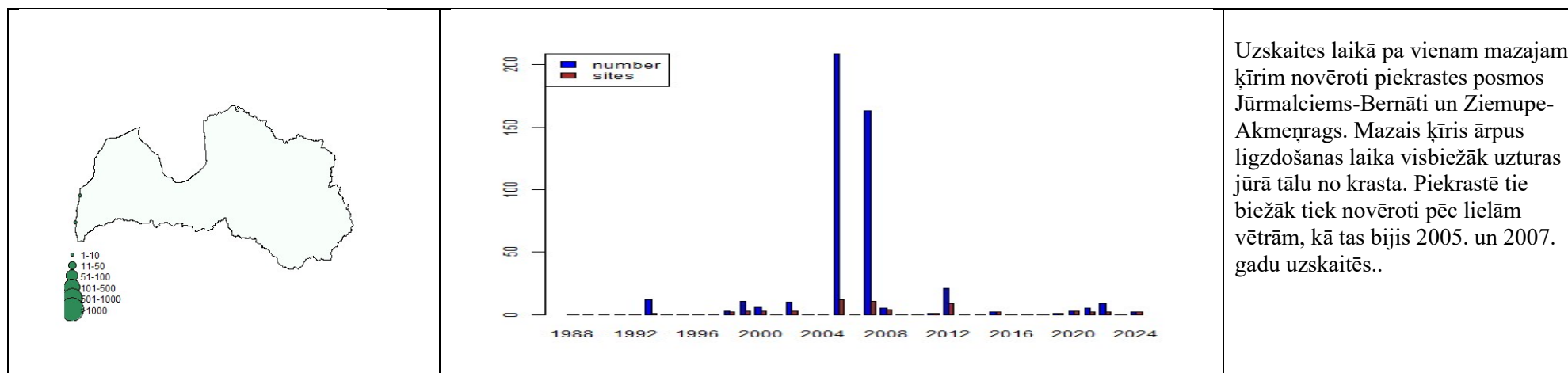
35. attēls. Ūdensvistiņas *Gallinula chloropus* izplatība 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

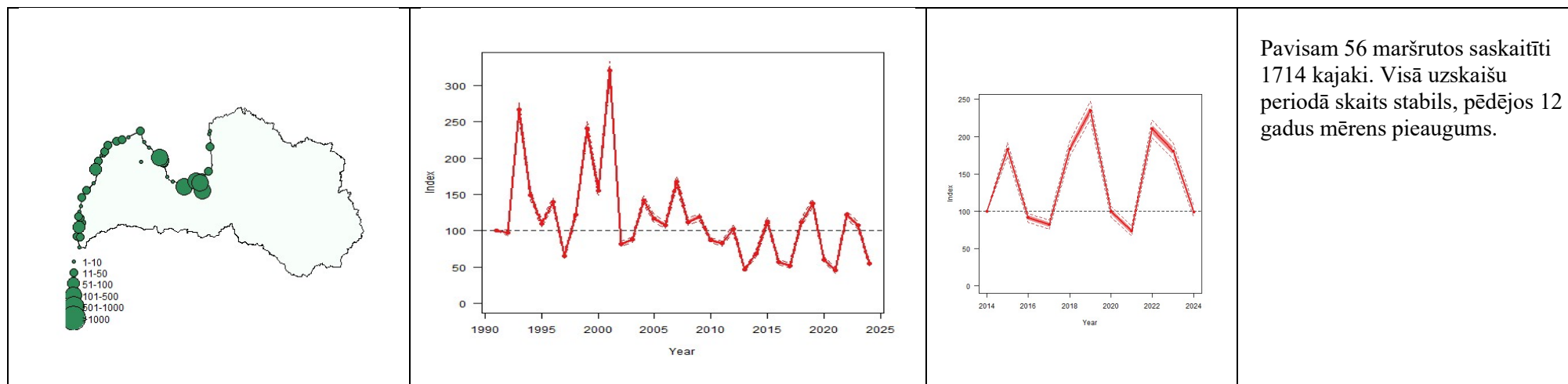
36. attēls. Lauča *Fulica atra* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

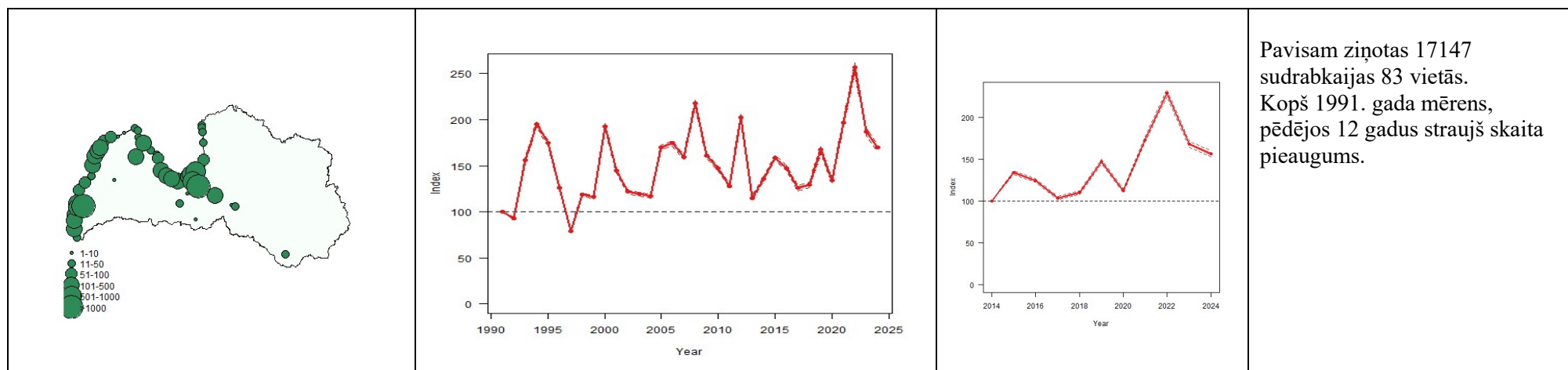
Pavisam 30 maršrutos saskaitīti 451 lielais ķīris. Gan kopš 1991. gada, gan pēdējos 12 gados mērens skaita pieaugums.

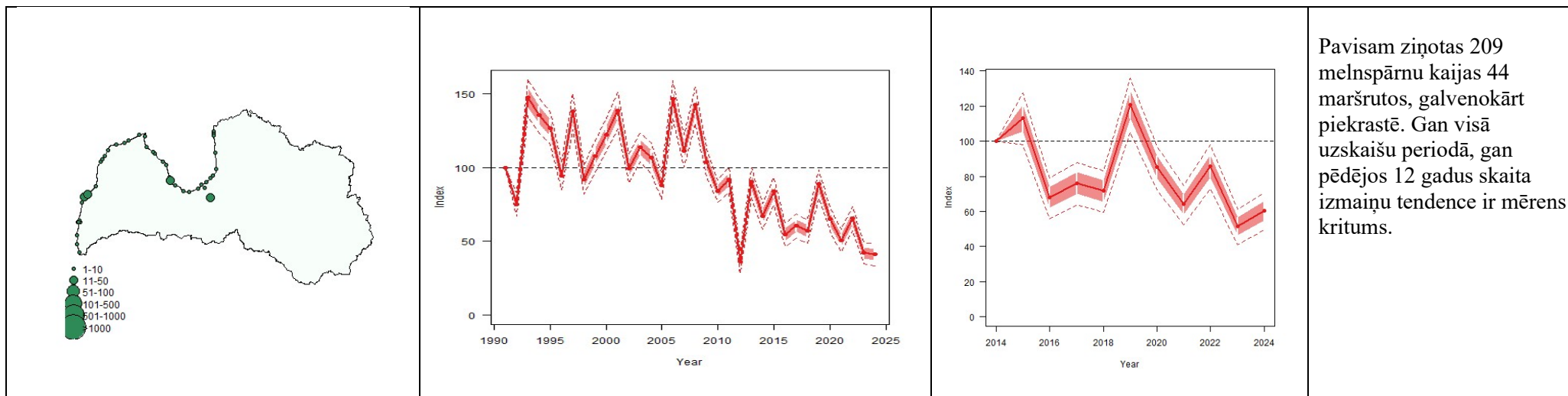
Uzskaites laikā pa vienam mazajam ķīrim novēroti piekrastes posmos Jūrmalciems-Bernāti un Ziemepe-Akmeņrags. Mazais ķīris ārpus ligzdošanas laika visbiežāk uzturas jūrā tālu no krasta. Piekrastē tie biežāk tiek novēroti pēc lielām vētrām, kā tas bijis 2005. un 2007. gadu uzskaitēs..

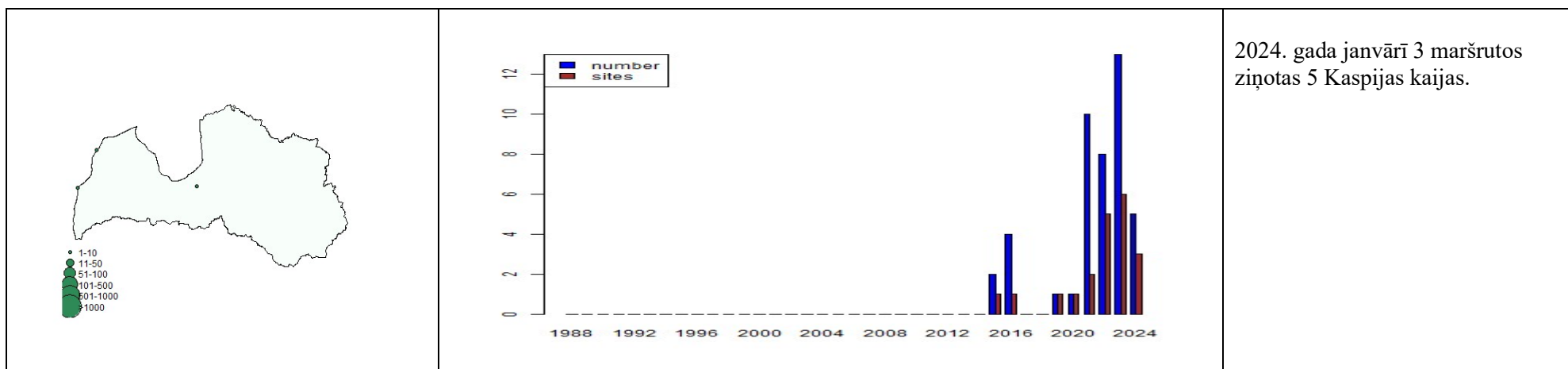
39. attēls. Kajaka *Larus canus* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

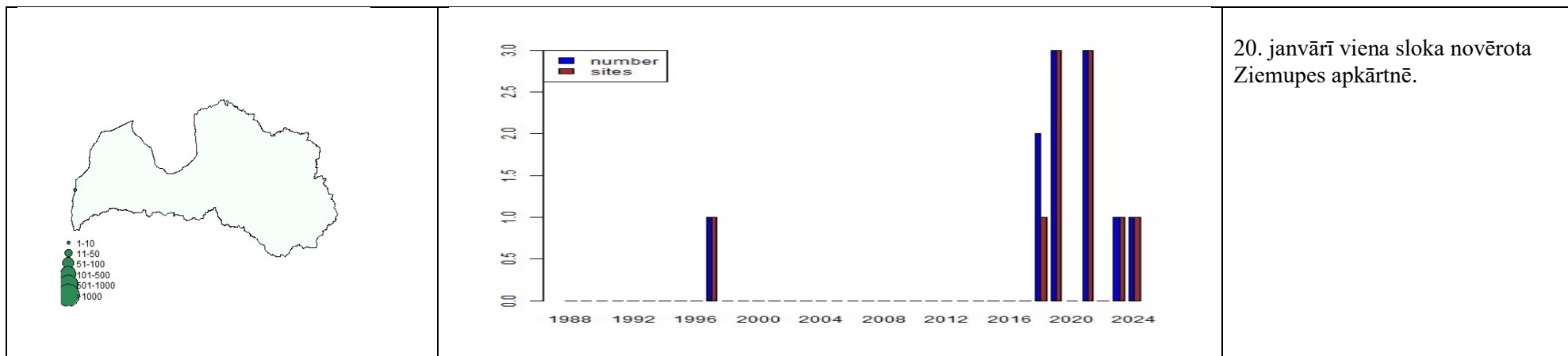
40. attēls. Sudrabkaijas *Larus argentatus* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

41. attēls. Melnspārnu kaijas *Larus marinus* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

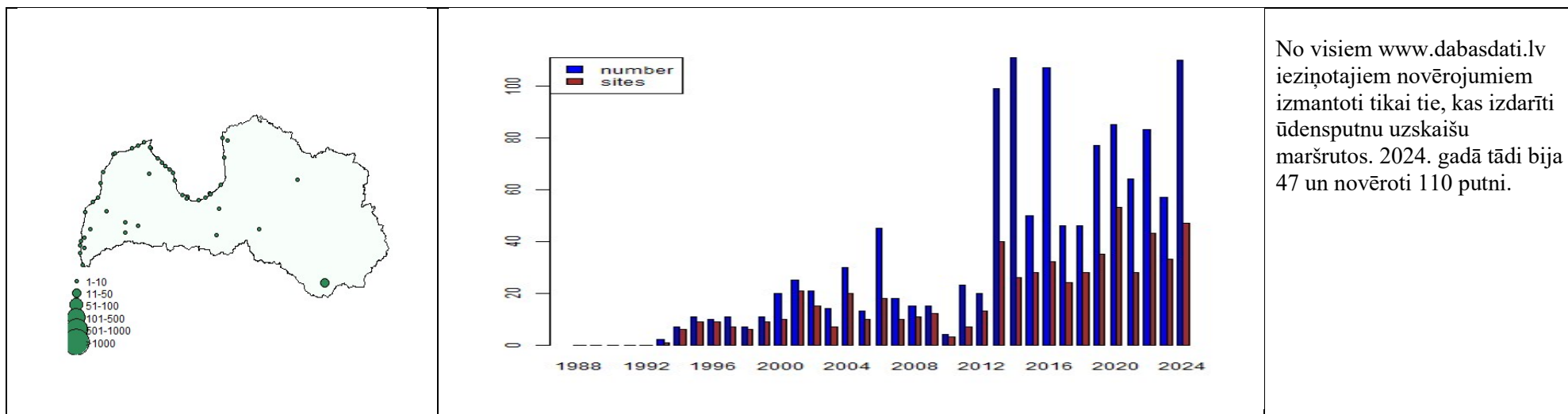

42. attēls. Kaspijas kaijas *Larus cachinans* izplatība 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

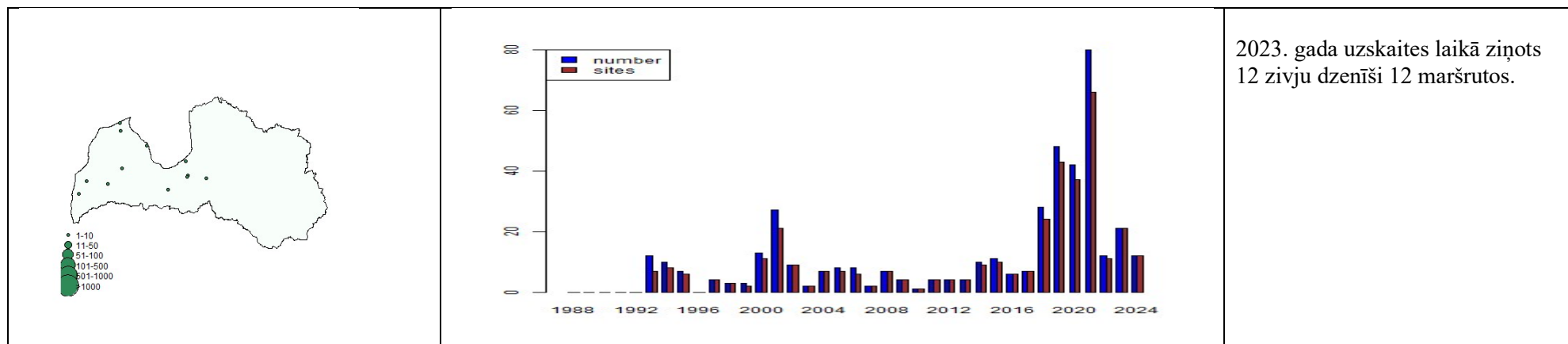
20. janvārī viena sloka novērota Ziemupes apkārtnē.

43. attēls. Slokas *Scolopax rusticola* sastapšanas vieta 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

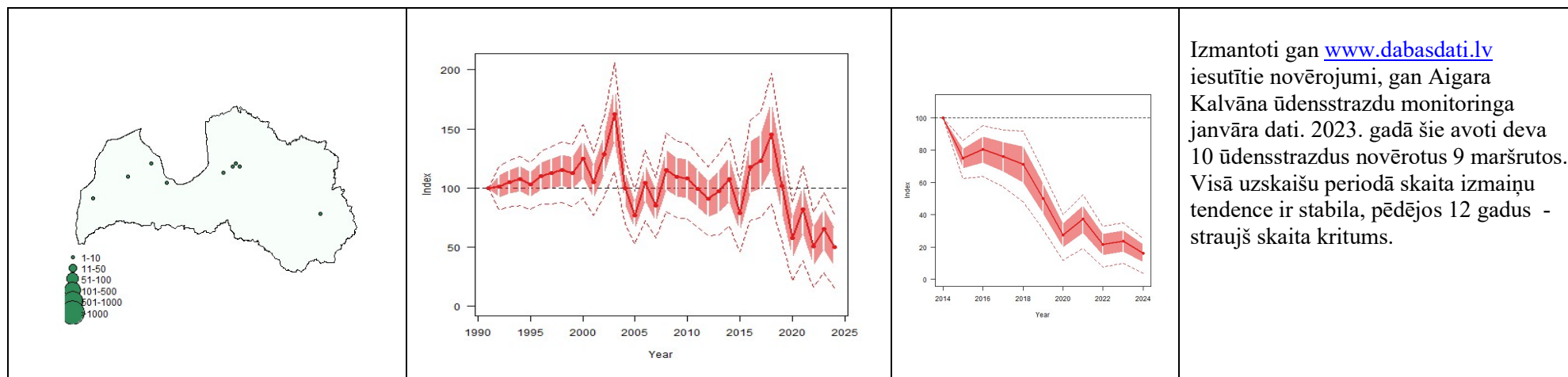

No visiem www.dabasdati.lv iezīmētajiem novērojumiem izmantoti tikai tie, kas izdarīti ūdensputnu uzskaišu maršrutos. 2024. gadā tādi bija 47 un novēroti 110 putni.

44. attēls. Jūrasērgļa *Haliaeetus albicilla* izplatība 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

45. attēls. Zivju dzenīša *Alcedo atthis* izplatība 2024. gada janvārī un novērojumu vēsture.

46. attēls. Ūdensstrazda *Cinclus cinclus* izplatība 2024. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

4. tabula. Parastāko ziemojošo ūdensputnu skaita izmaiņu tendences pēdējos 12 gados un ilgtermiņā.

Suga	1991-2024	2013-2024
Gārgales <i>Gavia spp.</i>	Neskaidras	Neskaidras
Mazais dūkuris <i>Tachybaptus ruficollis</i>	Mērens pieaugums ($p<0,05$) *	Neskaidras
Cekuldūkuris <i>Podiceps cristatus</i>	Neskaidras	Straujš pieaugums ($p<0,01$) **
Jūraskrauklis <i>Phalacrocorax carbo</i>	Straujš pieaugums ($p<0,05$) *	Straujš pieaugums ($p<0,01$) **
Lielais baltais gārnis <i>Ardea alba</i>	-	Neskaidras
Zivju gārnis <i>Ardea cinerea</i>	Straujš pieaugums ($p<0,01$) **	Mērens pieaugums ($p<0,05$) *
Paugurknābja gulbis <i>Cygnus olor</i>	Mērens kritums ($p<0,05$) *	Mērens kritums ($p<0,01$) **
Ziemeļu gulbis <i>Cygnus cygnus</i>	Mērens pieaugums ($p<0,01$) **	Neskaidras
Baltvēderis <i>Anas penelope</i>	Mērens pieaugums ($p<0,05$) *	Neskaidras
Krīklis <i>Anas crecca</i>	Mērens pieaugums ($p<0,01$) **	Straujš pieaugums ($p<0,01$) **
Meža pīle <i>Anas platyrhynchos</i>	Mērens pieaugums ($p<0,01$) **	Mērens pieaugums ($p<0,01$) **
Cekulpīle <i>Aythya fuligula</i>	Straujš pieaugums ($p<0,05$) *	Mērens pieaugums ($p<0,01$) **
Ķerra <i>Aythya marila</i>	Neskaidras	Mērens pieaugums ($p<0,05$) *
Kākaulis <i>Clangula hyemalis</i>	Mērens pieaugums ($p<0,01$) **	Mērens pieaugums ($p<0,01$) **
Tumšā pīle <i>Melanitta fusca</i>	Straujš pieaugums $p<0,01$ **	Straujš pieaugums $p<0,01$ **
Melnā pīle <i>Melanitta nigra</i>	Mērens pieaugums ($p<0,01$) *	Straujš pieaugums $p<0,01$ **
Gaigala <i>Bucephala clangula</i>	Mērens pieaugums ($p<0,01$) **	Mērens kritums ($p<0,01$) **
Mazā gaura <i>Mergellus albellus</i>	Mērens pieaugums ($p<0,01$) **	Straujš kritums ($p<0,01$) **
Lielā gaura <i>Mergus merganser</i>	Mērens pieaugums ($p<0,01$) **	Straujš kritums ($p<0,01$) **

Suga	1991-2024	2013-2024
Garknābja gaura <i>Mergus serrator</i>	Stabila	Neskaidras
Laucis <i>Fulica atra</i>	Neskaidras	Neskaidras
Lielais ķīris <i>Larus ridibundus</i>	Mērens pieaugums ($p<0,01$) **	Straujš pieaugums ($p<0,01$) **
Kajaks <i>Larus canus</i>	Stabila	Mērens pieaugums ($p<0,01$) **
Sudrabkaija <i>Larus argentatus</i>	Mērens pieaugums ($p<0,01$) **	Straujš pieaugums ($p<0,01$) **
Melnspārnu kaija <i>Larus marinus</i>	Mērens kritums ($p<0.05$) *	Mērens kritums ($p<0.01$) **

Vairumam sugu skaita izmaiņu indeksi 2023./2024. gada ziemas uzskaites rezultātā nav mainījušies. Izņēmums ir paugurknābja gulbis, kam gan visā novērojumu periodā, gan pēdējos 12 gadus aprēķini rāda mērenu skaita kritumu. To varēja izraisīt gan tas, ka pēc vairākām ļoti siltām ziemām beidzot ir tādas, kad Engures, Kaņiera un Liepājas ezeri janvārī aizsalst, un putni aizcēlo, gan populācijas sarukums putnu gripas iespaidā. Tai pat laikā citu augēdāju – zosu, sastapšana janvārī (ziemotāji vai pirmie migranti) pēdējos gadus atkārtojas. To ziemošanas vieta ir Latvijas DR daļā, kur pirmā pazūd un pēdējā veidojas sniega sega.

Lielajai gaurai īstermiņa tendenci vēl joprojām ietekmē 2014. gada janvāris, kad novērots neparasti daudz lielo gauru. Negatīva īstermiņa tendence arī mazajai gaurai un gaigalai. Melnspārnu kaijai ziemojošo skaita sarukums vērojams gan visa novērojumu periodā, gan pēdējos 12 gadus. Visticamāk, tas atspoguļo globālo sugas sarukuma tendenci, kas vērojama areāla lielākajā daļā (Langloiz et al. 2022).

Skaita pieaugums vairumam pīļu saistīts ar galveno ziemošanas vietu nobīdi ziemeļaustrumu virzienā, ko savukārt izraisījusi vidējās temperatūras paaugstināšanās ziemas sākumā. Tai pat laikā Eiropas dienvidrietumos šo sugu ziemotāju skaits sarūk (Pavón-Jordán D, et al. 2019).

.

5. Atsauces

Langlois Lopez S, Bond AL, O'Hanlon NJ, Wilson JM, Vitz A, Mostello CS, Hamilton F, Rail J-F, Welch L, Boettcher R, Wilhelm SI, Anker-Nilssen T, Daunt F, Masden E (2022). Global population and conservation status of the Great Black-backed Gull *Larus marinus*. Bird Conservation International, 1–11 <https://doi.org/10.1017/S0959270922000181>

Pavón-Jordán D, Clausen P, Dagys M, et al. 2019. Habitat- and species-mediated short- and long-term distributional changes in waterbird abundance linked to variation in European winter weather. *Diversity and Distributions* 25: 225-239. <https://doi.org/10.1111/ddi.12855>

R Core Team (2016). R: A language and environment for ## statistical computing. R Foundation for Statistical Computing, ## Vienna, Austria. URL <https://www.R-project.org/>.

van Strien A., Pannekoek J., Hagemeijer W., Verstrael T., 2004. A Loglinear Poisson Regression Method To Analyse Bird Monitoring Data. *Bird Census News* 13, 33– 39.

[Ziema :: Klimata portāls \(meteo.lv\)](http://www.meteo.lv)